

OPINNÄYTETYÖ

**ANNINA ÄLANDER
JONNA SASSALI
2012**

**YRITYSTOIMINNASTA LUOPUMINEN VE-
ROTUKSEN NÄKÖKULMASTA
CASE: YRITYS X KY**

**Rovaniemen
ammattikorkeakoulu**
University of Applied Sciences
LUC

LIIKETALouden KOULUTUSOHJELMA

Rovaniemen
ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences
LUC

ROVANIEMEN AMMATTIKORKEAKOULU

YHTEISKUNTATIETEIDEN, LIKETALouden JA HALLINNON ALA

Liiketalouden koulutusohjelma

Opinnäytetyö

**YRITYSTOIMINNASTA LUOPUMINEN VEROTUKSEN
NÄKÖKULMASTA
CASE: YRITYS X KY**

Annina Ålander, Jonna Sassali

2012

Toimeksiantaja Tilitoimisto X
Ohjaaja Anne Maimann

Hyväksytty 2012

Tekijä	Annina Ålander, Jonna Sassali	Vuosi	2012
Toimeksiantaja	Tilitoimisto		
Työn nimi	Yritystoiminnan lopettaminen verotuksen näkökulmas- ta		
Sivu- ja liitemäärä	49 + 0		

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää vaihtoehtoja kommandiittiyhtiön toiminnasta luopumiselle sekä löytää näistä verotuksellisesti edullisin vaihtoehto. Opinnäytetyö on tehty toimeksiantona tilitoimiston asiakasyritykselle, joka harkitsee yritystoiminnasta luopumista lähitulevaisuudessa. Salassapitovelvollisuuden vuoksi opinnäytetyössä ei mainita sellaisia tietoja, joista case-yritys olisi tunnistettavissa.

Opinnäytetyö käsittelee neljää eri vaihtoehtoa luopua yritystoiminnasta. Vaihtoehtoja luopumiselle on enemmänkin. Tähän työhön valitut vaihtoehdot ovat kaikista todennäköisimpiä case-yritykselle. Työssä tarkastellaan kommandiittiyhtiön yhtiöosuusien myymistä, liiketoiminnan myymistä, kommandiittiyhtiön muuttamista osakeyhtiöksi ja sen myymistä sekä kommandiittiyhtiön purkautumista. Vaihtoehtoja vertaillaan verotuksen näkökulmasta.

Opinnäytetyön tietopohja koostuu lainsäädännöstä ja alan kirjallisuudesta. Tutkimuksen empiirinen aineisto saatiin case-yrityksen kolmesta edellisestä vahvistetusta tilinpäätöksestä sekä yrittäjän haastattelusta. Opinnäytetyö rakentuu niin, että ensin vaihtoehdot yritystoiminnasta luopumiselle käsitellään teoreettisesti. Tämän jälkeen teoriatietoa on sovellettu case-yritykseen, jolle on laskettu verorasitukset jokaisesta vaihtoehdosta. Lopuksi vaihtoehtoja vertaillaan keskenään sekä valitaan verotuksellisesti edullisin vaihtoehto.

Vahvistettujen tilinpäätösten avulla case-yritykselle lasketut verolaskelmat osoittavat, että yritykselle edullisin vaihtoehto yritystoiminnasta luopumiselle on kommandiittiyhtiön yhtiöosuusien myyminen. Toinen varteenotettava vaihtoehto on kommandiittiyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi ja yhtiön myyminen osakeyhtiönä. Suurin verorasitus tulisi kommandiittiyhtiön purkautumisesta. Todellisuudessa yrittäjän on kuitenkin otettava yritystoiminnasta luopumistilanteessa huomioon muutakin kuin veroseuraamukset. Pelkästään niiden perusteella päätöstä luopumisvaihtoehdosta ei voi tehdä, sillä ostajankin intressit on otettava huomioon.

Avainsanat: henkilöyhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, verotus, yritysmuodonmuutos, yritystoiminnasta luopuminen

Author	Annina Ålander, Jonna Sassali	Year	2012
Commissioned by	Accounting company		
Subject of thesis	Renouncement of an entrepreneurship from the perspective of taxation		
Number of pages	49 + 0		

The aim of this thesis is to research different alternatives of renouncement of a limited partnership from the taxation perspective and to find out the cheapest alternative for the target company. The client company is an accounting firm and the case business is a customer of the accounting firm. Due to secrecy obligation no facts are given which could reveal the case business.

The thesis deals with four options to renounce an entrepreneurship. There are more alternatives to renounce an entrepreneurship. Alternatives that are introduced in this thesis are most likely to the case business. The thesis deals with selling the business, dissolution of limited partnership, selling the partner's shares in the limited partnership and changing the limited partnership to a limited company and selling it. The alternatives are compared from the taxation perspective.

The theoretical part of this thesis consists of legislation and literature. The empirical material of the thesis is collected from the three previous financial statements of the case business and also from the interview of an entrepreneur. The thesis is structured in such a way that first the theory about alternatives of renouncement of an entrepreneurship are discussed. Then the theory is applied to a case business. Tax burdens are calculated for every alternative. Finally, the alternatives are compared with each other and the cheapest alternative from the taxation perspective is selected.

With the help of confirmed financial statements the tax calculations were counted and the result shows that the cheapest alternative is to sell the partner's shares. Another worthy alternative is to change the limited partnership to a limited company and sell it. The biggest tax burden would come by dissolution of the limited partnership. In reality the entrepreneur has to take into account more than only tax consequences when renouncing entrepreneurship. The decision cannot be based only on the taxation perspective. Interests of the buyer have to be also taken into account.

Key words: partnership, limited partnership, limited company, taxation, change of the form of enterprise, renouncement of business

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	2
1.1 TUTKIMUSTAVOITTEET JA -ONGELMAT JA AIHEEN RAJAUS.....	2
1.2 TUTKIMUKSEN AINEISTO JA RAKENNE.....	3
2 YRITYS X	4
2.1 KOMMANDIITTIYHTIÖ YRITYSMUOTONA.....	4
2.1.1 Perustaminen	4
2.1.2 Vastuut ja päätöksenteko.....	4
2.1.3 Voitonjako ja varojen nosto.....	5
2.1.4 Kirjanpito ja tilintarkastus	6
2.2 KOMMANDIITTIYHTIÖN TULOVEROTUS	7
2.2.1 Tulo-osuuden määräytyminen	7
2.2.2 Tulo-osuuksien verotus.....	8
2.3 PERUSTIETOJA YRITYKSESTÄ	9
3 YRITYSTOIMINNASTA LUOPUMINEN VEROTUKSEN NÄKÖKULMASTA.....	10
3.1 KOMMANDIITTIYHTIÖN YHTIÖOSUUKSIEN MYYMINEN.....	10
3.1.1 Luovutusvoiton laskeminen.....	10
3.1.2 Yrityksen arvon määrittäminen	12
3.2 LIIKETOIMINNAN MYYMINEN.....	13
3.3 KY:N MUUTTAMINEN OY:KSI JA SEN MYYMINEN.....	15
3.3.1 Yleistä yhtiömuodon muuttamisesta.....	15
3.3.2 Yhtiömuodon muutoksen aiheuttamat toimenpiteet.....	16
3.3.3 Kommandiittiyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi.....	17
3.3.4 Osakeyhtiön verotus ja myyminen.....	18
3.4 YHTIÖN PURKAMINEN	19
3.4.1 Omaisuuden jako	21
3.4.2 Yhtiön verotus	22
3.4.3 Yhtiömiesten verotus.....	23
3.4.4 Tulontasaus yhtiömiesten verotuksessa.....	26
4 YRITYS X:N TOIMINNASTA LUOPUMISEN VEROTUKSELLISET SEURAAMUKSET	29
4.1 KOMMANDIITTIYHTIÖN YHTIÖOSUUKSIEN MYYMINEN.....	29
4.2 KOMMANDIITTIYHTIÖN LIIKETOIMINNAN MYYMINEN	33
4.3 KOMMANDIITTIYHTIÖN MUUTTAMINEN OSAKEYHTIÖKSI JA SEN MYYMINEN	36
4.4 KOMMANDIITTIYHTIÖN PURKAMINEN.....	40

4.5 VAIHTOEHTOJEN VERTAILUA	43
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	46
LÄHTEET	48

Luettelo taulukoista

Taulukko 1 Tuottoarvolaskelma	30
Taulukko 2 Substanssiarvolaskelma	31
Taulukko 3 Vastuunalaisen yhtiömiehen luovutusvoittolaskelma	32
Taulukko 4 Äänettömän yhtiömiehen luovutusvoittolaskelma	32
Taulukko 5 Laskelma yksityistilin negatiivisesta saldosta.....	32
Taulukko 6 Kauppahinnan ja luovutusvoiton muodostuminen.....	34
Taulukko 7 Tilikauden verot, substanssikauppa.....	35
Taulukko 8 Jako-osuuden verotus substanssikaupassa	35
Taulukko 9 Verorasitus normaalilta tilikaudelta	37
Taulukko 10 Verorasitus yhtiömuodonmuutos tilikaudelta.....	38
Taulukko 11 Laskelma varojen riittävydestä osakepääoman katteeksi.....	39
Taulukko 12 Omaisuuden tasearvo ja käypäarvo	41
Taulukko 13 Tilikauden tuloksen muodostuminen	41
Taulukko 14 Tilikauden verot, purkautuminen.....	41
Taulukko 15 Jako-osuuden verotus	42
Taulukko 16 Vaihtoehtojen vertailua	44

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimustavoitteet ja -ongelmat ja aiheen rajaus

Yritystoiminnasta luopumisen toteuttamiseen on useita vaihtoehtoja. Yritys tai sen osa voidaan myydä, antaa lahjana tai lahjanluonteisena tai purkaa. Myös konkurssi on mahdollinen, mutta sitä ei voida pitää tavoitteellisena lopettamiskeinona. Myös erilaiset yritysjärjestelyt ennen luopumisen toteuttamista ovat mahdollisia. Omistajan kannalta tärkeää on, että suunnittelu aloitetaan riittävän varhain, jotta luopuminen voidaan toteuttaa hallitusti ja yrityksestä saadaan paras mahdollinen taloudellinen hyöty. Luopumistilanteessa yrittäjän täytyy asettaa tavoitteet, joita kohti hän luopumisessa pyrkii. Aina yrittäjä itse ei voi valita luopumistapaa ja -ehtoja, sillä luovutuksen saajan intressit on otettava myös huomioon. Yritykselle ei välttämättä löydy ostajaa, jolloin käytännössä ainut vaihtoehto on yrityksen purkaminen. Myös luopumisesta aiheutuvat veroseuraamukset täytyy tutkia, ja suunnitella alhaisin mahdollinen verorasitus. (Lakari 2009, 9-15.)

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää kommandiittiyhtiön yritystoiminnasta luopumisen eri vaihtoehtoja ja niiden veroseuraamuksia yhtiömiehille sekä löytää kohdeyhtiölle edullisin ja paras tapa lopettaa yritystoiminta. Aihe on saatu tilitoimistolta, jonka asiakkaana kyseinen kommandiittiyhtiö on. Yhtiön omistajat haluaisivat luopua yritystoiminnasta mahdollisimman helposti ja vaivattomasti sekä tietenkin mahdollisimman pienin veroseuraamuksin. Tarkoituksena on selvittää, miten olisi verotuksellisesti edullisinta luopua yritystoiminnasta omistajien kannalta.

Tarkastelemme eri vaihtoehtoja verotuksen näkökulmasta. Vaihtoehtoista tarkastelemme liiketoiminnan myymistä, kommandiittiyhtiön purkautumista, kommandiittiyhtiön yhtiöosuuksien myymistä sekä kommandiittiyhtiön muuttamista osakeyhtiöksi ja sen myymistä. Lahja ja lahjanluontoinen kauppa jätetään opinnäytetyön ulkopuolelle, sillä lähipiiristä ei löydy sellaista henkilöä, joka olisi halukas jatkamaan yritystoimintaa. Näin ollen myöskään sukupolvenvaihdokseen liittyviä huojennuksia ja toimenpiteitä ei käsitellä.

Perimmäinen tutkimusongelma on siis, miten kommandiittiyhtiön omistajat voisivat verotuksellisesti edullisimmin luopua yritystoiminnasta. Tästä seuranneet tutkimuskysymykset ovat:

- 1) Millaisia vaihtoehtoja kommandiittiyhtiön yritystoiminnasta luopumiselle on?
- 2) Millaisia veroseuraamuksia eri vaihtoehdoista seuraa?
- 3) Mikä vaihtoehdoista on paras ja edullisin yrittäjälle?

Aihe rajataan koskemaan vain verotuksellista näkökulmaa. Muut ongelmat ja näkökulmat rajataan pois, ettei opinnäytetyöstä tulisi liian laaja. Lisäksi verotusta tarkastellaan vain myyjän näkökulmasta.

1.2 Tutkimuksen aineisto ja rakenne

Tutkimuksemme tietoperusta koostuu lainsäädännöstä ja alan kirjallisuudesta. Tärkeimmät lait, joita tutkimuksessamme hyödynnämme, ovat osakeyhtiölaki 21.7.2006/624 (myöhemmin OYL), laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 29.4.1988/389 (AKL), tuloverolaki 30.12.1992/1535 (TVL), elinkeinoverolaki 24.6.1968/360 (EVL) sekä arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501 (AVL). Tutkimuksen empiirinen aineisto saadaan yrityksen kolmesta edellisestä vahvistetusta tilinpäätöksestä sekä yrittäjän haastattelusta.

Johdannon jälkeen pääluvussa kaksi tutustutaan kohdeyritykseen ja tutustutaan yrityksestä luopumisen taustoihin. Lisäksi luvussa käsitellään kommandiittiyhtiötä yritysmuotona ja sen verotusta. Kolmannessa pääluvussa käsitellään yritystoiminnasta luopumisen toteuttamisvaihtoehdot ja niiden verotukselliset seuraamukset. Ensin käsitellään yrityksen myymisen vaihtoehdot: yhtiöosuksien myyminen, liiketoiminnan myyminen sekä kommandiittiyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi ja näiden osakkeiden myyminen. Viimeisenä tarkastelemme yhtiön purkamista. Tietoperustan jälkeen keskitytään tarkastelemaan yhtiön kolmen edellisen tilikauden tilinpäätöksiä. Laskelmien avulla vertaillaan toiminnasta luopumisen eri vaihtoehtojen verotuksellisia seuraamuksia ja esitetään kohdeyrityksellemme parhaimmat keinot yrityksen luopumista silmällä pitäen. Lopuksi ovat johtopäätökset.

2 YRITYS X

2.1 Kommandiittiyhtiö yritysmuotona

Kommandiittiyhtiö on henkilöyhtiö, jossa vähintään kaksi henkilöä, eli yhtiömiestä, harjoittaa yhdessä elinkeinotoimintaa. Tarkoituksena on aina saavuttaa taloudellista hyötyä yhdessä. Yhtiösuhdetta ei muodosteta millä tahansa yhteisellä toiminnalla, sillä avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä on annettu laki, jonka mukaan yhtiömiehillä tulee olla yhteinen taloudellinen tavoite. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 24.)

2.1.1 Perustaminen

Kommandiittiyhtiössä on kahdenlaisia yhtiömiehiä. Yhtiössä tulee olla vähintään yksi vastuunalainen yhtiömies ja yksi ns. äänetön yhtiömies. Yhtiömiehiä voi olla enemmänkin kuin yksi. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 25-26.) Case-yrityksessä on yksi vastuunalainen yhtiömies ja neljä äänettömä yhtiömiestä. Kommandiittiyhtiölle tunnusomaista on mm. se, että vastuunalaisilla yhtiömiehillä on rajaton ja henkilökohtainen vastuu. Äänetön yhtiömies ei osallistu yhtiön hallinnoimiseen. Hän toimii lähinnä pääoman sijoittajana ja hänen vastuunsa rajoittuu yhtiöön sijoitettuun pääomapanokseen. Pääomapanoksen suuruus määritellään yhtiösopimuksessa. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 25-26.) Pääomapanos case-yrityksellä on määritelty äänettömän yhtiömiehen osalta 4 250 €:n suuruiseksi.

Kommandiittiyhtiö perustetaan joko kirjallisella, suullisella tai hiljaisella yhtiösopimuksella. Hiljainen yhtiösopimus perustuu kummankin yhtiömiehen passiiviseen yhteisymmärrykseen. Kun jokainen yhtiömies on hyväksynyt sopimuksen ja, kun yhtiösopimus on astunut voimaan, voidaan todeta, että yhtiö on syntynyt. Tällöin yhtiö on myös oikeuskelpoinen. Yhtiösopimuksessa voidaan myös mainita erikseen yhtiösopimuksen voimaantulohetki. Kommandiittiyhtiö on velvollinen tekemään kaupparekisteriin ilmoituksen, joka koskee yhtiön perustamista. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 27-28.)

2.1.2 Vastuut ja päätöksenteko

Kommandiittiyhtiössä kaikilla vastuunalaisilla yhtiömiehillä on samanlainen vastuu yhtiön sitoumuksista ja veloista. Velkavastuulle tunnusomaista on so-

lidaarisuus, ensisijaisuus, henkilökohtaisuus ja rajattomuus. Yhtiömiehet eivät voi tehdä sopimusta, jossa yksi yhtiömies vastaa tietystä osasta yhtiön velkoja. Tämä osoittaisi sen, että kysymyksessä ei ole kommandiittiyhtiö eikä tätä myöskään katsottaisi päteväksi sopimukseksi. Yhtiömiehet voivat kylläkin lain sallimissa rajoissa sopia keskinäiset suhteensa ja yhtiön organisatiomallin. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 29.)

Yhtiösopimusta voidaan muuttaa noudattamalla sopimusoikeuden yleisiä periaatteita. Yhtiömiehet voivat muuttaa sopimusta joko suullisesti tai kirjallisesti, mutta yhtiömiesten on oltava muutoksen kohteesta yksimielisiä. Kaupparekisteriin muutos on tehtävä kirjallisena. Yhtiösopimuksessa voidaan sopia yhtiön hallinnosta. Yhtiömiehet voivat keskenään sopia hallinnon haluamallaan tavalla. Kommandiittiyhtiössä on tärkeää voida luottaa hallintoon osallistuviin yhtiömiehiin velkavastuun vuoksi. Yksi tärkeimmistä yhtiömiesten välisistä suhteista on oikeus toimia yksin yhtiön nimissä ja lukuun. Tätä oikeutta kutsutaan hallintovaltuudeksi. Vastuunalainen yhtiömies voi hoitaa yhtiön asioita yksin ilman toisen yhtiömiehen suostumusta. Yhtiömies ei voi laittaa toista henkilöä omasta sijastaan hoitamaan yhtiön asioita, koska sillä pyritään estämään ulkopuolisen osallistuminen yhtiön hallintoon. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 31-32.)

2.1.3 Voitonjako ja varojen nosto

Kommandiittiyhtiössä velkojen kannalta ei ole väliä, paljonko yhtiöön on sijoitettu pääomaa, koska vastuunalaisilla yhtiömiehillä on henkilökohtainen velkavastuu. Vastuunalaiset yhtiömiehet voivat koska tahansa nostaa yhtiön varoja ja jakaa ne keskenään. Voitonjako onnistuu, mikäli yhtiön tilikausi on ollut voitollinen. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä määrää voiton ja tappion jakamisesta, mutta siitä voidaan poiketa sopimuksella. Yhtiömiehet voivat erikseen sopia voiton ja tappion jakamisesta joko yhtiösopimuksessa tai muulla tavalla yhtiösuhteen aikana. Joka tapauksessa on huomioitava sopimusvapauden sallimat rajat. (Villa 2006, 130.)

Jos yhtiömiesten välillä ei ole sovittu mitään voiton ja tappion jakamisesta, sovelletaan AKL:n olettasäännöstä. Sen mukaan yhtiömiehille suoritetaan ensin osuus tilikauden voitosta, joka vastaa korkolain 3§:n 2 momentin mu-

kaista korkoa jäljellä olevalle yhtiöpanokselleen. Jos voitto ei riitä täysimääräiseen osuuksien suorittamiseen, voitto jaetaan panosten suuruuden mukaisessa suhteessa. Sitten kun yhtiömiehille on jaettu edellä mainittu osuus, loput voitosta jaetaan yhtiömiesten kesken tasan. Myös tappio jaetaan yhtiömiesten kesken tasan. (Villa 2006, 130-131.)

Jos yhtiön toiminnan tulos on tappiollinen, AKL:n olettasäännöksen mukaan tappio tulee jakaa yhtiömiesten kesken ja vähentää yhtiömiesten panoksista. Tällainen menettely ei ole pakollista kommandiittiyhtiössä, vaan yhtiömiehet voivat myös jättää tappion yhtiön kirjanpitoon jakamattomana voitto- ja tappiotilille. Tilikauden ollessa tappiollinen, äänettömällä yhtiömiehellä ei ole oikeutta voittoon. (Villa 2006, 132-133.)

2.1.4 Kirjanpito ja tilintarkastus

Kommandiittiyhtiö on muiden yhtiöiden tavoin velvollinen pitämään kirjaa menoistaan ja tuloistaan sekä laatimaan tilinpäätöksen noudattaen AKL:n säännöksiä. Yhtiön tilinpäätöksellä on erittäin tärkeä asema yhtiömiesten taloudellisten suhteiden määrittämiseen. Tilinpäätös osoittaa, kuinka paljon yhtiömiehet saavat voitto-osuutta. Yleensä vastuunalaiset yhtiömiehet valmistelevat ja laativat yhdessä tilinpäätöksen, ellei muuta ole sovittu. Mikäli yhtiössä on toimitusjohtaja, tämän tehtäviin kuuluu tilinpäätöksen laatiminen. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 36-37.)

Jos tilintarkastuslain tai yhtiön yhtiösopimuksen mukaan on valittava tilintarkastaja, niin yhtiön tilinpäätös on tilintarkistettava. Tilintarkastajien on oltava huolellisia, heidän on noudatettava tilintarkastuslakia ja hyvää tilintarkastustapaa. Yhtiömiesten tehtävä on valita tilintarkastaja ja hänen lisäksi on mahdollista valita varatilintarkastaja. Mikäli muualla laissa ei toisin säädetä, tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta, jos sekä päättyneellä että sitä edeltäneellä tilikaudella on täytynyt enintään yksi seuraavista kolmesta ehdosta: 1) taseen loppusumma on yli 100 000 euroa, 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on yli 200 000 euroa tai 3) palveluksessa on yli kolme henkilöä. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 37-38.)

2.2 Kommandiittiyhtiön tuloverotus

Avointa yhtiötä ja kommandiittiyhtiötä kutsutaan verotuksessa elinkeinoyhtiömiksi, jotka eivät itsessään ole toiminnastaan verovelvollisia. Ne ovat kuitenkin laskentasubjekteja, joille määritetään verotettava tulo. Elinkeinotoiminnan tuloksesta verot maksavat yhtiön osakkaat eli yhtiömiehet niiden osuuksien mukaan, jotka heillä on yhtiön tuloon. Kommandiittiyhtiön tulos verotetaan siis yhtiömiesten tulona eikä yhtiö itsessään maksa tuloksestaan veroja. (Kukkonen–Walden 2009,36.)

2.2.1 Tulo-osuuden määräytyminen

Yhtiön tulos lasketaan jakamalla ensin tulot ja menot tulolähteittäin. Tulolähteitä ovat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde ja henkilökohtainen tulolähde. Tulolähteiden tulos lasketaan vähentämällä tulolähteen tuloista menot. Jos erotus on positiivinen eli tulot ovat suuremmat kuin kulut, syntyy tulolähteen tulos. Jos taas erotus on negatiivinen eli kulut ovat suuremmat kuin tulos, syntyy tulolähteen tappio. (Verohallinto 2012a.) Edellisten verovuosien tappiot saadaan vähentää seuraavan kymmenen vuoden aikana yhtiön verotettavasta tulosta. Tappioita ei voida siirtää yhtiömiehille, vaan ne on vähennettävä nimenomaan yhtiön verotettavasta tulosta. Jos kuitenkin yhtiön yhtiöosuuksista yli puolet on vaihtanut omistajaa tappiovuoden aikana tai sen jälkeen, ei yhtiökään saa vähentää tappioita tuloksestaan. (Myrsky–Linnakangas 2010, 305-307.) Tulolähteiden tappioita ei saa vähentää jonkin toisen tulolähteen tuloksesta. Esimerkiksi henkilökohtaisen tulolähteen tappiota ei voi vähentää elinkeinotoiminnan tulolähteen tuloksesta. Tappiollinen tulos vahvistetaan eikä siitä makseta veroja. Voitollisesta tuloksesta vähennetään mahdolliset edellisten vuosien vähentämättä olevat tulolähteen tappiot. Jos tämän jälkeen jää vielä verotettavaa tuloa, jaetaan se yhtiömiehille verotettavaksi. Tätä osuutta kutsutaan yhtiömiehen tulo-osuudeksi. (Verohallinto 2012a.)

Tulo-osuus määräytyy yleensä kirjallisen yhtiösopimuksen perusteella, jossa on määritelty yhtiömiesten osuudet yhtiön tuloon ja varallisuuteen. Verotus toteutetaan pääsääntöisesti yhtiösopimuksessa ilmoitettujen osuuksien mukaan, mutta niistä voidaan myös poiketa, jos ne eivät vastaa asian todellista tilaa. Esimerkiksi jos kaikkien yhtiömiesten rahallinen panos on yhtä suuri,

mutta vain yksi heistä työskentelee aktiivisesti yhtiössä, ei tulonjako tasan yhtiömiesten kesken ole hyväksyttävää. Kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen voitto-osuus on tavallisesti määritelty tietyn korkoprosentin mukaisesti yhtiöön sijoittamastaan pääomasta. Voidaan kuitenkin sopia, että äänettömän yhtiömies saa suhteellisen osuuden yhtiön voitosta. Kun äänettömän yhtiömiehen voitto-osuus on vähennetty yhtiön voitosta, loppuosa jaetaan vastuunalaisille yhtiömiehille. Yhtiömiestä voidaan verottaa tulo-osuudesta, vaikka hän ei todellisuudessa olisikaan saanut voitto-osuutta esimerkiksi yhtiön maksukyvyttömyyden perusteella. (Engblom ym. 2010, 78-79.)

Yhtiömiehillä on vapaus sopia yhtiösopimuksen sisällöstä, sillä yhtiösopimuksen sisältö on yhtiömiesten tahdonvaltainen. Äänettömän yhtiömiehen voitto-osuuden määrittelyssä kannattaa olla erityisen varovainen. Liian korkea korkoprosentti äänettömän yhtiömiehen yhtiöön sijoittamalle panokselle saataan katsoa osittain veronkiertämiseksi, jos sillä pyritään tasoittamaan verotuksen progressiota yhtiömiesten kesken. (Engblom ym. 2010, 79.)

2.2.2 Tulo-osuuksien verotus

Yhtiömiesten tulo-osuus jaetaan verotettavaksi yhtiömiesten pääoma- ja ansiotulona. Jako pääoma- ja ansiotuloksi tehdään yhtiön verovuotta edeltäneen verovuoden nettovarallisuuden perusteella. Verovuoden 2012 verotuksessa siis käytetään verovuoden 2011 nettovarallisuutta. Pääomatuloksi katsotaan 20 % yhtiömiehen nettovarallisuusosuudesta ja loput tulo-osuudesta ovat ansiotuloa. Yhtiömiesten osuus yhtymän nettovarallisuuteen perustuu yleensä yhtiösopimuksen määräykseen yhtiömiesten varallisuudesta. (Engblom ym. 2010, 79-80.)

Nettovarallisuus saadaan vähentämällä yhtiön varoista yhtiön velat. Nettovarallisuuteen lisätään 30 % verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksetuista ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Nettovarallisuuteen kuuluvat vain elinkeinotoiminnan varat ja velat. Yhtiömiehen osuutta yhtymän nettovarallisuuteen oikaistaan esimerkiksi silloin, kun yhtiömies on verovuonna käyttänyt omana tai perheensä asuntona elinkeinotoiminnan varoihin kuuluvaa asuntoa. Tällöin asunnon arvo vähennetään yhtiömiehen nettovarallisuudesta. Tietyt voitot käsitellään aina pääomatulona. Näitä ovat

käyttöomaisuuskiinteistöjen ja -arvopapereiden luovutusvoitot. (Myrsky–Linnakangas 2010, 475-477.) Pääomatuloista maksetaan vuoden 2012 säännösten mukaan 30 % veroa, mutta jos pääomatuloja on yli 50 000 euroa, verokanta on 32 %. Ansiotulot verotetaan progressiivisen verotaulukon mukaisesti. (Verohallinto 2012a.)

Äänettömän yhtiömiehen tulo-osuus jaetaan myös pääoma- ja ansiotuloksi. Jos tulo-osuus on määritelty tietyksi prosentiksi pääomapanoksesta, tästä 20 % on pääomatuloa ja yli menevä osa ansiotuloa. Jos tulo-osuus taas on osuus yhtiön tuloksesta, sen jakaminen pääoma- ja ansiotuloksi tapahtuu kuten vastuunalaisilla yhtiömiehillä eli pääomatulo-osuus on 20 % nettovarallisuudesta. (Kukkonen–Walden 2009, 36.)

2.3 Perustietoja yrityksestä

Case-yhtiö on pieni kommandiittiyhtiö, joka toimii huoltamotoiminnan alalla. Yritys sijaitsee Lapissa ja on toimeksiantajana toimivan tilitoimiston asiakas. Yhtiö on perheyrittäjä, jossa perheen äiti on vastuunalainen yhtiömies ja hänen neljä lastaan ovat äänettäviä yhtiömiehiä.

Yhtiö on toiminut jo useita vuosikymmeniä ja sen toiminta on ollut kannattavaa. Nykyinen omistaja on työskennellyt yhtiössä jo pitkään ja ollut vastuunalaisena yhtiömiehenäkin kymmenen vuotta. Hän kokee, että nyt olisi aika kokeilla jotakin muuta ja luopua yritystoiminnasta. Luopuminen tulisi tapahtumaan aikaisintaan parin muutaman vuoden kuluttua, mutta suunnittelu on hyvä aloittaa hyvissä ajoin. Yrittäjän toiveissa olisi, että yritys tai sen toiminta saataisiin myytyä jollekin, joka olisi kiinnostunut kehittämään toimintaa edelleen. Lähipiiristä ei löydy henkilöä, joka olisi halukas jatkamaan toimintaa, joten ostaja olisi luultavasti joku ulkopuolinen. Yrittäjä itse pitää parhaana vaihtoehtona toiminnasta luopumiselle yhtiön tai sen liiketoiminnan myymistä. Jos ostajaa ei kuitenkaan löydy, on ainut vaihtoehto yhtiön purkaminen.

3 YRITYSTOIMINNASTA LUOPUMINEN VEROTUKSEN NÄKÖKULMASTA

3.1 Kommandiittiyhtiön yhtiöosuusien myyminen

Henkilöyhtiö voidaan myydä luovuttamalla yhtiöosuudet joko vastikkeettomasti tai vastikkeellisesti. Vastikkeeton luovutus on yleensä lahja kun taas vastikkeellisessa luovutuksessa kauppa tehdään rahaa vastaan. (Myrsky-Linnakangas 2010, 484.) Yhtiöosuuden luovutus voidaan verottaa joko elinkeinotulona, jolloin siihen sovelletaan EVL:n säännöksiä tai henkilökohtaisena tulona, jolloin siihen sovelletaan TVL:n säännöksiä. Yhtiöosuuden luovutusta verotetaan EVL:n mukaan, jos yhtiöosuus kuuluu myyjän elinkeinotoiminnan varoihin. (Immonen 2011, 91.) Tässä tapauksessa tarkastelemme vain TVL:n mukaan verotettavaa yhtiöosuuden myyntiä.

Ostajan kannalta yhtiöosuuskauppa ei ole ihanteellinen kaupan muoto. Ostaja joutuu tällöin itse vastuuseen yhtiön ehkä tuntemattomistakin vastuista, kuten veroista. Myyjän kannalta taas yhtiöosuuskauppa on usein verotuksellisesti edullisempaa kuin liiketoiminnan kauppa. Tämä johtuu siitä, että luovutusvoitto verotetaan kokonaisuudessaan pääomatulona ja luovutusvoiton laskemisessa saadaan lisäksi soveltaa hankintameno-olettamaa. (Engblom ym. 2010, 624.)

Yhtiöosuuden luovutus ei yleensä vaikuta yhtiön verotukseen poikkeustapauksia lukuun ottamatta. Koska luovutuksen kohteena on yhtiömiesosuuus, yhtiön kirjanpidon ja verotuksen jatkuvuus säilyy. Näin ollen yhtiömiesosuuuden myynti ei yleensä aiheuta varausten purkautumista eikä käyttöomaisuuden poistojen palautumista verotettavaan tuloon. Toimintavaraus kuitenkin purkautuu, jos yhtiömieheiksi tulee muita kuin luonnollisia henkilöitä. (Engblom ym. 2010, 635-636.)

3.1.1 Luovutusvoiton laskeminen

Luovutusvoiton laskemisesta säädetään TVL 46 ja 47 §:ssä. Luovutusvoiton laskemiseksi tarvitaan tietoa luovutushinnasta, yhtiöosuuden hankintamenoista ja hankinta-ajasta sekä tietyistä eristä, jotka lisätään luovutusvoittoon. Luovutusvoitto saadaan, kun luovutushinnasta vähennetään hankintamenoa poistamatta oleva osa ja voiton hankkimisesta aiheutuneet menot. Luonnolli-

sella henkilöllä voidaan kuitenkin käyttää hankintameno-olettamaa, jos se on suurempi kuin todellinen hankintameno. Hankintameno-olettama on 20 % tai 40 % suuruinen. Suurempaa hankintameno-olettamaa voi käyttää, kun luovutettava omaisuus on ollut luovuttajan omistuksessa yli kymmenen vuotta. TVL 46.4 §:n säännöksen mukaan luovutusvoittoon lisätään määrä, jolla yhtiömiehen yksityisotot ylittävät hänen voitto-osuuksiensa ja yhtiöön tekemiensä sijoitusten yhteismäärän. Lisäys tehdään nimenomaan luovutusvoittoon eikä luovutushintaan. (Verohallinto 2010b.)

Yhtiöosuuden luovutushintana pidetään kauppakirjassa sovittua luovutushintaa. Jos luovutus tapahtuu niin, että yhtiöosuus vaihdetaan muuhun omaisuuteen, luovutushintana pidetään vaihdossa saadun omaisuuden käypää arvoa. Luovutushinnasta vähennetään todellinen hankintameno tai hankintameno-olettama. Jos yhtiöosuus on saatu vastikkeetta esimerkiksi perintönä, tällöin todellisena hankintamenona pidetään perintöverotuksessa käytettyä arvoa. Hankintamenona otetaan huomioon myös yksityistilin positiivinen saldo eli määrä, jolla yhtiömiehen yhtiöön tekemät sijoitukset ja hänelle kuuluvien voitto-osuuksien yhteismäärä ylittää yksityisottojen määrän. Hankinta-aikaa tarvitaan määrittämään yhtiöosuuden omistusaika, joka puolestaan vaikuttaa hankintameno-olettaman suuruuteen. (Myrsky–Linnakangas 2010, 486-487.) Kaupalla hankitun yhtiöosuuden hankinta-aikana pidetään kauppakirjan allekirjoituspäivää. Jos yhtiöosuus on saatu perintönä, hankinta-aika on perinnön jättäjän kuolinhetki. Perustajaosakkaan hankinta-aika on yhtiösopimuksen allekirjoituspäivä. (Verohallinto 2010b.)

Luovutusvoittoon lisätään TVL 46.4 §:n mukaan määrä, jolla yhtiömiehen yksityisotot ovat ylittäneet hänen yhtiöön tekemiensä sijoitustensa ja vuotuisten voitto-osuuksien määrän. Tämä vaatii yksityisottojen seuraamista kirjanpidossa yhtiömieskohtaisesti. Jos näin ei ole tehty, eikä yhtiömies esitä todellista tilannetta yksityisottojen, sijoitusten ja voitto-osuuksien määrästä, laskeaan lisäyksenä se osa negatiivisesta omasta pääomasta, joka yhtiömiehellä on oikeus yhtiön varoihin. Lopullinen luovutusvoitto siis saadaan näin:

Luovutushinta

- Hankintameno(-oletama)

= Luovutuksesta saatu voitto

+ Yksityistilin negatiivinen saldo

= Luovutusvoitto

Jos ennen lisäystä saatu tulos on negatiivinen eli olisi syntymässä luovutus tappiota, siihen tehty lisäys voi muuttaa tappion luovutusvoitoksi. (Verohallinto 2010b.) Luovutusvoitto on yhtiömiehelle kokonaan pääomatuloa eli sitä ei jaeta normaaliin tapaan ansio- ja pääomatuloksi (TVL 45 §).

3.1.2 Yrityksen arvon määrittäminen

Yrityksen arvoon vaikuttavat monet tekijät, kuten yritys itse, yritystä ympäröivä maailma sekä tietenkin ostaja. Koska arvoon vaikuttavia tekijöitä on useita, on myös arvon määrittäminen vaativaa. Käytännössä yrityksen arvon määrittämiseen on kaksi tapaa: yrityksen tuottoarvon tai yrityksen velattoman omaisuuden arvon eli substanssiarvon määrittäminen. (Suomen yrityskaupat 2012.)

Tuottoarvon määrittäminen perustuu siihen, kuinka paljon yrityksen oletetaan tekevän tuottoa seuraavien vuosien aikana, kun yritys siirtyy uudelle omistajalle (Suomen yrityskaupat 2012). Tuottoarvo lasketaan kolmen edellisen tilinpäätöksen oikaistujen tulosten perusteella, jotka pääomitetaan 15 % korkokannalla (Verohallinto 2010b). Oikaistuja tuloksia käytetään, jotta saataisiin mahdollisimman realistinen kuva yrityksen tuloksetekokyvystä. Viralliset tulokset on tehty lähinnä verottajaa varten. (Suomen yrityskaupat 2012.) Oikaistussa tuloksessa ei oteta huomioon satunnaisia eriä tai tilinpäätössiirtoja. Myös omistajan laskennalliset palkat vähennetään, mikäli hän on työskennellyt yrityksessä, mutta hänelle ei ole maksettu palkkaa. Palkkakustannuksina pidetään määrää, joka olisi maksettu vastaavan ammattitaidon omaavalle henkilölle kyseisestä työstä. Tuloverot huomioidaan oikaistun tuloksen mukaisena. Veron määränä pidetään todennäköistä veron määrää. Jos selvitystä tästä ei ole, veroprosenttina pidetään 35 %. Tuottoarvo saadaan laskemalla keskiarvo oikaistusta tuloksista ja pääomittamalla se 15 % korkokannalla. Jos vuositulosten keskiarvoksi saadaan negatiivinen luku, pidetään tuottoarvona nollaa. (Verohallinto 2011.)

Yhtiön substanssiarvo saadaan kun sen kaikkien tulonlähteiden varoista vähennetään velat. Jos velat ovat suuremmat kuin yhtiön varat, substanssiarvo on nolla. Kuitenkin velkojen varat ylittävä osuus pienentää käypää arvoa. Yleensä varat ja velat määritetään luovutusta edeltäneen tilinpäätöksen taseen mukaisesti. Yrityksen varojen ja velkojen arvona pidetään niiden käypää arvoa. Se määritetään joko tasearvon tai muun tiedon perusteella. Esimerkiksi kiinteistöt arvostetaan käypään arvoon, mutta koneet ja kalusto pääsääntöisesti tasearvoon. (Verohallinto 2011.)

Yhtiön arvo määritetään tuottoarvon ja substanssiarvon perusteella niin, että jos tuottoarvo on suurempi kuin substanssiarvo, yhtiön arvo on näiden kahden keskiarvo. Jos taas substanssiarvo on suurempi tai yhtä suuri kuin tuottoarvo, yhtiön arvo on substanssiarvon määrä. Tapauskohtaisesti painotukset voivat kuitenkin olla erilaiset. Esimerkiksi substanssiarvon painoarvoa voidaan pitää suurempana, jos yrityksen tulos perustuu olennaisesti yrityksen toiminnasta pois jäävän henkilön osaamiseen ja työpanokseen. Sellaisissa tilanteissa, joissa yrityksen toimintaa ei ole tarkoitus jatkaa, yrityksen arvo määritellään pelkästään substanssiarvon perusteella. (Verohallinto 2011.)

Yhtiöosuuden arvon määräytyminen perustuu määräyksiin, jotka määrittävät yhtiömiesten osuuden yhtiön varoihin. Äänettömillä yhtiömiehillä on oikeus vain sijoittamaansa pääomamäärään. Loppu jaetaan vastuunalaisten yhtiömiesten kesken siinä suhteessa, mikä heillä on yhtiön varoihin. (Verohallinto 2011.) Yhtiösopimuksessa voi olla maininta siitä, että yhtiön purkautuessa yhtiömiehillä on oikeus saada sijoittamansa pääoma takaisin ennen varojen jakoa. Tällöin tämä on otettava huomioon yhtiöosuuden arvoa määritettäessä. (Verohallinto 2010b.)

3.2 Liiketoiminnan myyminen

Liiketoiminnan myyminen eli substanssikauppa on kyseessä silloin, kun ostaja on kiinnostunut ainoastaan yrityksen tietystä liiketoimintaosa-alueesta. Liiketoiminta voidaan myydä ilman, että ostaja ostaa koko yrityksen. Substanssikaupassa yritys myy varallisuutta, joka liittyy tiettyyn liiketoimintaosa-alueeseen. Substanssikaupassa syntyvä myyntitulo on kokonaan yritykselle kuuluvaa, koska kysymys on yrityksen omistaman omaisuuden myymisestä.

Liiketoimintakaupasta muodostuvat veroseuraamukset kohdistuvat myös yritykselle, ei omistajille. Kaupanteon jälkeen yritykselle syntyvät varat voidaan siirtää omistajille esimerkiksi palkkana tai varojenjakosäännöksiin. (Lakari 2012, 11.) Yhtiö voidaan myös purkaa, jolloin noudatetaan normaaleja purun verosäännöksiä (Kukkonen–Walden 2009, 427). Tästä kerrotaan tarkemmin kappaleessa 3.4.

Myyjäyrityksen on luovutettava ostajalle jokin sovittu liiketoiminnan osa, josta tämä saa vastineeksi kauppahinnan. Liiketoimintakaupassa ostajalle yleensä siirtyy mm. kalustoa, sopimuksia ja vaihto-omaisuutta. Velkojen siirtyminen ostajalle on mahdollista, jos velkoja suostuu tähän. Saadusta kauppahinnasta yritys voi vähentää verotuksessa luovutettujen tase-erien poistamattomat menojäännökset. Verotuksen jälkeen loput kauppahinnasta on voittoa, joka muodostuu myyjäyrityksen verotettavaksi tuloksi. (Lakari 2012, 11.) Myyjäyrityksen voitto lasketaan joka kerta todellisten menojen vähentämisen kautta, ei siis koskaan hankintameno-olettaman mukaisesti. Kun on kyseessä henkilöyhtiö, substanssikaupasta saama voitto jaetaan yhtiömiesten kesken ansio- ja pääomatulona verotettavaksi. Käyttöomaisuuskiinteistön tai -arvopaperin luovutuksesta saatu voitto on aina henkilöyhtiön pääomatuloa riippumatta nettovarallisuudesta. (Grekin 2010.) Liiketoimintakaupassa sovelletaan EVL:n yleisiä säännöksiä ja kauppahinta pitää kohdistaa eri omaisuuserille. (Heinonen 2005, 63.)

Kauppakirjassa on eriteltävä kauppahinta eri omaisuuserille, kuten vaihto-omaisuuteen, koneisiin ja kalustoon sekä kiinteistöihin. Sitä osaa kauppahinnasta, joka ylittää myytyjen varallisuuserien käyvän arvon, pidetään ns. liikearvona. (Engblom ym. 2010, 421.) Liikearvo eli goodwill tarkoittaa yhtiön aineetonta arvoa (Taloussanommat). Tämä osa kauppahinnasta on kokonaan veronalaista tuloa, sillä yhtiön omasta toiminnasta syntyneellä liikearvolla ei ole hankintamenoa yhtiön taseessa (Engblom ym. 2010, 421). Ostaja voi sen sijaan vähentää liikearvon osuuden pitkävaikutteisena menona vuotuisin tasapoistoin todennäköisenä taloudellisena pitoaikanaan kuitenkin enintään kymmenessä vuodessa (Immonen 2011, 59).

Substanssikaupan verotus on yleensä kahdenkertaista, sillä verotus koostuu sekä yhtiöverosta että voitonjakoverosta. Voitonjakovero on veroa, jonka

myyjä maksaa saadessaan yhtiön nettovoiton itselleen. Yrittäjällä ei ole paljon vaikutusvaltaa henkilöyhtiöstä tai yksityisliikkeestä jaettavan tulo-osuuden määrään, kun on kyse liiketoimintakaupasta. Jaettavan tulon osuus tullaan verottamaan ansiotulona, niin siltä osin voidaan vaikuttaa verotuksen määrään kaupan ajoittamisella sekä yrityksen tilikauden muutoksilla. Jos elinkeinotoimintaa ei jatketa ja yrittäjä jättää itselleen varallisuutta, yrittäjän yksityiseen käyttöön jääneen omaisuuden hinnaksi katsotaan alkuperäinen hankintahinta tai sitä alempi käypä arvo. Jos yrittäjä haluaa jättää toimitilakiinteistön esimerkiksi vuokratarkoitukseen, kiinteistö erotetaan liiketoimintakaupasta ja toiseen tulolähteeseen siirretyn kiinteistön luovutushinnaksi verotuksessa katsotaan poistamaton hankintameno. (Heinonen 2005, 65–67.)

3.3 Ky:n muuttaminen Oy:ksi ja sen myyminen

Yritysmuodon muuttaminen saattaa olla hyvä vaihtoehto ennen yhtiön myymistä. Esimerkiksi osakeyhtiön osakkeet ovat ostajan kannalta houkuttelevampi vaihtoehto kuin kommandiittiyhtiön yhtiöosuudet velkavastuun takia. (Lakari 2009, 50.)

3.3.1 Yleistä yhtiömuodon muuttamisesta

Yritysjärjestelyitä tehdessä voi tulla kyseeseen mm. yhtiömuodon muutos. Yritysjärjestelyissä tulee miettiä sekä taloudellista että verotuksellista puolta. Keskeisimmät asiat ovat yleensä verotukseen liittyviä. Kun aletaan suunnitella yhtiömuodon muutosta, tulee pohtia ainakin mahdollisia varainsiirtoveroja, tasejatkuvuutta ja poistojen palautumista. (Villa 2006, 182.)

Yleensä on mahdollista muuttaa yhtiömuotoa ilman välittömiä veroseuraamuksia. Yritysmuodonmuutoksen suunnittelu ja toteutus on hyvä tehdä huolella, sillä tehtyjä virheitä on vaikea korjata jälkeenpäin. Jos kirjanpidossa noudatetaan jatkuvuus periaatetta, yhtiömuodon muutos ei aiheuta varausten purkautumista eikä muita välittömiä veroseuraamuksia. Kirjanpidon jatkuvuudella tarkoitetaan sitä, että aikaisempaan toimintaan liittyvät varat ja velat siirtyvät muutoksesta huolimatta muuttumattomana. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 211.)

Kommandiittiyhtiö on mahdollista muuttaa osakeyhtiöksi, mutta se vaatii yhtiön identiteetin säilymistä. Yrityksen identiteetti säilyy, mikäli sen katsotaan

olevan yhtiömuodon muutoksen jälkeen pääasiallisesti sama kuin ennen muutosta. Edellytyksenä identiteetin säilymiselle on yrityksen omistussuhteiden säilyvyys sekä yritykselle kuuluvan koko varallisuuden siirtyminen uuteen yhtiömuotoon. Jos yritysmuodon muutoksen aikana tapahtuu suuriakin muutoksia ja identiteetin katsotaan katkenneen, yhtiön katsotaan verotuksessa purkautuneen. Tässä tilanteessa purkautunut yritys ja perustettu uusi yritys ovat erillisiä verovelvollisia. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 212.) Kun kommandiittiyhtiötä muutetaan osakeyhtiöksi, on yhtiön varojen riitettävä velkojen ja osakepääoman katteeksi. Minimiosakepääoma on 2 500 €. Jos henkilöyhtiön oma pääoma on negatiivinen, eivät varat taseteknisesti riitä näiden erien katteeksi. Jos kuitenkin varat arvostettuna käypään arvoonsa yltää 2 500 €:n, muodonmuutos voidaan toteuttaa. (Engblom ym. 2010, 405.)

3.3.2 Yhtiömuodon muutoksen aiheuttamat toimenpiteet

Kun yritys muutetaan osakeyhtiöksi, verovuosi katkeaa, vaikka yritystä pidetäänkin samana kuin ennen muutosta. Yrityksen verovuosi katsotaan päättyvän, kun osakeyhtiö on merkitty kaupparekisteriin. Ennen kaupparekisteriin merkitsemistä verovuoden tuloa verotetaan kommandiittiyhtiön osakkaiden tulona ja merkitsemisen jälkeiseltä ajalta osakeyhtiön tulona. Sinä verovuonna, kun toimintamuutos tapahtuu, osakeyhtiö saa vähentää poistoina verotuksessa sille siirtyneet hankintamenot ja muut pitkävaikutteiset menot. Kommandiittiyhtiön ja osakeyhtiön yhteenlaskettujen poistojen määrä voi enimmillään olla verotuksen sallima maksimipoisto, jos kummankin verovuodet päättyvät samana kalenterivuonna. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 213–214.)

Kun kommandiittiyhtiötä ollaan muuttamassa osakeyhtiöksi, kannattaa nostamattomat voittovarot nostaa ennen yhtiömuodonmuutosta. Kyseiset voittovarot on jo verotettu kerran osakkaan henkilökohtaisessa verotuksessa. Tilanne on usein kuitenkin se, että yhtiöllä ei riitä rahavarat nostamattomien voittovarojen siirtämiseen rahojen omistajalle. Tällöin yksityisotto kirjataan yhtiön velaksi. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 214.) Jos yksityisoton kirjaamisen aikana yhtiössä ei olekaan riittävästi osakkaalle kuuluvia varoja, niin noston katsotaan kohdistuvan sellaiseen varallisuuteen, joka realisoituu vasta osakeyhtiön aikana. Tällaisen yksityisoton korko tai saatavan lyhennys koh-

distuu suoraan osakeyhtiön varallisuuteen, joka tarkoittaa siis peiteltyä osingonjakoa. (Kukkonen–Walden 2010, 248.)

3.3.3 Kommandiittiyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi

Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä säätelee, miten yhtiö voidaan muuttaa osakeyhtiöksi. Kaupparekisteriin merkitty kommandiittiyhtiö voidaan muuttaa osakeyhtiöksi. Päätös yhtiömuodon muuttamisesta tulee tapahtua siinä järjestyksessä kuin yhtiösopimuksen muuttamisesta sovitaan. Jos yhtiösopimuksessa ei muuta määrätä, yhtiömiesten on tehtävä yhtiömuutoksesta yksimielinen päätös. Tämä koskee myös äänetöntä yhtiömiestä. Kun yhtiömuodon muutoksesta on päästy yhteisymmärrykseen, muutoksesta on laadittava erityinen asiakirja, joka sisältää mm. yhtiöjärjestyksen. Yhtiö muuttuu osakeyhtiöksi, kun tämä kirjataan kaupparekisteriin. (Kukkonen–Walden 2010, 245.)

Kun muutosvaihe kommandiittiyhtiöstä osakeyhtiöksi on vielä kesken, yhtiöön ei voida ottaa muita osakkeenomistajia. Uudet osakkaat voidaan ottaa yhtiöön joko ennen muutosta tai muutoksen jälkeen osakepääomaa korottamalla. Kommandiittiyhtiön kaikkien yhtiömiesten ei ole pakko tulla osakkeenomistajiksi osakeyhtiöön, vaan heillä on oikeus erota yhtiöstä ja saada oma osuus yhtiöstä itselleen. Jos yli 50 % yhtiön osuuksista vaihtaa omistajaa yhtiömuutoksen aikana, tappioiden vähennysoikeus menetetään. Jos yhtiömiehellä on lainaa kommandiittiyhtiöstä, se katsotaan muutoshetkellä osakkaan veronalaiseksi tuloksi. Muodonmuutos ei aiheuta seuraamuksia arvonnä- eikä varainsiirtoverotuksessa, jos kommandiittiyhtiön koko omaisuus siirtyy osakeyhtiölle. (Kukkonen–Walden 2010, 245-247.) Henkilöyhtiöllä on mahdollista tehdä toimintavaraus. Osakeyhtiöllä se ei kuitenkaan ole mahdollista. Tämän takia yhtiömuodon muutoksen yhteydessä toimintavaraus purkautuu henkilöyhtiön tuloksi. (Lakari 2009, 64.)

Kommandiittiyhtiön mahdollinen realisoitunut tulo on mahdollista ottaa yhtiöstä ulos ennen osakeyhtiöksi muuttamista. Vanhat voitot, tilikauden syntynyt voitto ja tuloutuneet varaukset ovat esimerkkejä realisoituneesta tulosta. Jos toimintavarauksen tuloutumisessa osakepääoma ylittyy, se voidaan merkitä velaksi yhtiömiehelle ilman veroseuraamuksia. Yhtiön negatiivinen pääoma

voidaan pyrkiä muuttamaan ennen muutosta osakeyhtiöksi, jotta välttyttäisiin vero-ongelmilta. Sen muuttamiseksi on esimerkiksi mahdollista tehdä lisäpääomansijoitus, joka on helppo vaihtoehto myös verotuksen kannalta. Negatiivinen pääoma on myös mahdollista siirtää osakeyhtiön vapaan oman pääoman negatiivisuudeksi tai kirjata lainasaamiseksi yhtiömieheltä. (Kukkonen–Walden 2010, 249.)

Kun kommandiittiyhtiö on muutettu osakeyhtiöksi, osakas voi halutessaan myydä osakkeet yhtiön muodonmuutoksen jälkeen. Tämä edellyttää positiivista omaa pääomaa. Yhtiömiehen hankintameno siirtyy tässä tapauksessa osakkeiden hankintamenoksi ja positiivinen arvonnousu muodostuu luovutusvoitoksi. Negatiivisen pääoman kohdalla verovaikutukset muodostuvat ongelmalliseksi. Yhtiön muutoksen jälkeen osakeyhtiömuoto on käytännössä lopullista. Siksi tulee tarkoin harkita muutosta. Osakeyhtiötä ei voi muuttaa enää muuksi yritysmuodoksi ilman suuria veroseuraamuksia. (Kukkonen–Walden 2010, 251-252.) Kommandiittiyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi ei vaikuta velkavastuuseen mitenkään. Vastuunalaiset yhtiömiehet eivät vapaudu veloistaan muutoksen jälkeen, elleivät velkojat siihen suostu. (AKL 8:5.)

Kommandiittiyhtiön yhtiöosuuksia myytäessä yhtiömiehen yksityistilin negatiivinen saldo lisätään luovutusvoittoon. Osakeyhtiön osakkeiden luovutuksessa näin ei kuitenkaan tehdä. Jos osakeyhtiön osakkeet myydään nopeasti osakeyhtiöksi muuttamisen jälkeen, saattaa kyseessä olla veronkierto. Oikeuskäytäntöä asiasta ei ole. Riski on kuitenkin olemassa, jos negatiivisen yksityistilin saldon omaava yhtiömies ryhtyy osakeyhtiön osakkaaksi ja luovuttaa osakkeet pian muodonmuutoksen jälkeen. (Engblom ym. 2010, 406.)

3.3.4 Osakeyhtiön verotus ja myyminen

Osakeyhtiötä perustettaessa on allekirjoitettava perustamissopimus, jonka kaikki osakkeenomistajat allekirjoittavat. Osakeyhtiö voi olla joko julkinen tai yksityinen. Toisin kuin kommandiittiyhtiössä, osakkaat eivät vastaa henkilökohtaisesti yhtiön veloista. Julkisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on 80 000 euroa ja yksityisen vähimmäisosakepääoma on 2 500 euroa. Osakeyhtiön varoja voidaan jakaa vain osakeyhtiölain säätämällä tavalla. Osakeyhtiön tehtävänä on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, ellei yhtiösopimuksessa

muuta määrätä. (OYL 1-5§.) Kun yritysmuotoa muutetaan kommandiittiyhtiöstä osakeyhtiöksi, osakkeiden omistusaika alkaa osakeyhtiötä edeltäneen kommandiittiyhtiön perustamispäivästä. (Siikarla 2003, 320.)

Tuloverotuksessa lähtökohtana on se, että osakeyhtiö on erillinen verovelvollinen. Vuoden 2012 yhteisöveroprosentti on 24,5 %. (Verohallinto 2012b.) Jos yhtiötä ei ole julkisesti noteerattu, osingon saajalle osingot ovat verovapaata siihen määrään asti, joka vastaa 9 % tuoton ylittävää osaa. 70 % luetaan osingon saajan ansiotuloksi. 60 000 euroa on määrä, jonka verovelvollinen voi saada verovapaasti osingoista. Sen ylittävältä osalta luetaan 70 % pääomatuloina verotettavaksi eli verokanta on 30 %. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 241-243.)

Osakeyhtiön myyminen voidaan toteuttaa melko nopeastikin kauppakirjan laatimisella. Jos osakkeiden ostajana on täysin ulkopuolinen henkilö, myyjän ja ostajan verokustannukset kohdistuvat erillä tavalla kuin esimerkiksi sukupolvenvaihdoksessa. Myyjän ja ostajan välinen suhde on yksi tärkeä perusasia, joka vaikuttaa myös osakekaupan verotukseen. Osakekaupassa yleensä ostaja ottaa vastatakseen yhtiön, sisältäen varat, velat ja vastuut. Osakekaupan tulo verotetaan pääomatulona. (Kotiranta, 2012.)

Myyntivoittoa eli luovutusvoittoa syntyy, kun myydään esimerkiksi osakkeita. Luovutusvoitto lasketaan vähentämällä osakkeiden luovutushinnasta hankintameno-olettama tai todellinen hankintameno. Jos omaisuus on omistettu vähintään 10 vuotta, hankintameno-olettama on 40 % luovutushinnasta. Jos omistusaika on alle 10 vuotta, hankintameno-olettama on 20 % luovutushinnasta. Hankintameno-olettamaa käytettäessä luovutushinnasta ei saa vähentää mitään muuta kuin hankintameno-olettaman. (Veronmaksajain Keskusliitto ry 2011.)

3.4 Yhtiön purkaminen

Kommandiittiyhtiön yhtiömiehet voivat yksimielisesti päättää yhtiön toiminnan lopettamisesta. Jos yhtiömiehet eivät pääse yksimielisyyteen yhtiön toiminnan lopettamisesta, sovelletaan siihen AKL:n säännöksiä. Verotuksellisesti yhtiön toiminta loppuu, kun yhtiömiehet allekirjoittavat purkusopimuksen. (Verohallinto 2010a.)

Kommandiittiyhtiön purkautuminen tarkoittaa AKL:n mukaan yhtiön oikeuskelpoisuuden lakkaamista. Yhtiön purkautumiseen voi johtaa moni seikka. Niitä ovat esimerkiksi

- 1) yhtiömiesten lukumäärän vähentyminen yhteen, ilman että se olisi vuoden kuluessa noussut vähintään kahteen
- 2) yhtiön omaisuuden jakaminen selvityksen jälkeen
- 3) konkurssin lopputilityksen antaminen
- 4) yhtiömiesten toimeenpanema yhtiön purkaminen selvittämättä yhtiötä.
(Järvenoja 2007, 476.)

Jos esimerkiksi yhtiömiehet myyvät yhtiöosuutensa yhdelle ulkopuoliselle ostajalle, yhtiön katsotaan purkautuvan, koska jäljelle jää vain yksi yhtiömies. Yhden miehen yhtymä säilyy yhtymämuodossa kuitenkin vuoden ajan siitä lähtien, kun yhtiömiesten lukumäärä alenee yhteen. Jos yhtiömiesten lukumäärä ei vuoden kuluessa nouse vähintään kahteen tai henkilöyhtiötä ei ole muutettu osakeyhtiöksi, yhtiön katsotaan purkautuneen. (Engblom ym. 2010, 642-643.)

Yhtiö voi purkautua myös selvitystilan jälkeen. Selvitystila alkaa, kun yhtiön purkuperuste ilmenee ja joku siihen oikeutettu vetoaa purkamisperusteeseen. Purkuperusteita ovat mm.

- 1) yhtiökauden päättyminen yhtiökaudeksi solmituilla yhtiöillä
- 2) vastuunalaisen yhtiömiehen joutuminen konkurssiin
- 3) vastuunalaisen yhtiömiehen kuolema ellei toisin ole sovittu
- 4) yhtiösuhteen edellytysten raukeaminen esimerkiksi olennaisen sopimusrikkomuksen, yhtiön edun vastaisen toiminnan tai yhtiön toimintaedellytysten olennaisen heikentymisen vuoksi.

Tämän jälkeen aloitetaan selvitystila, jossa yhtiön velat maksetaan ja jäljelle jääneet varat jaetaan yhtiömiesten kesken. (Järvenoja 2007, 476-477.)

Konkurssimenettelyn kautta purkautuva yhtiö realisoi varansa ja niistä kertyneillä varoilla maksetaan yhtiön velat. Realisoinnissa saadut kauppahinnat ovat yhtiön veronalaista elinkeinotuloa. Yhtiö katsotaan purkautuneeksi, kun lopputilitys on annettu. Jos konkurssipesään jää velkojen maksamisen jälkeen varoja, on yhtiö päätettävä selvitystilamenettelyn kautta. Tämän jälkeen yhtiö puretaan ja varat jaetaan osakkaille. (Engblom ym. 2010, 642-643.)

Yhtiömiehet voivat myös yksimielisesti purkaa yhtiön ilman selvitysmenettelyä jakamalla sen omaisuuden keskenään. Yhtiömiehet ovat kuitenkin vastuussa yhtiön sitoumuksista myös tämän jälkeen. (Järvenoja 2007, 478.)

3.4.1 Omaisuuden jako

Yhtiön omaisuuden jako tapahtuu selvitystilamenettelyn tai yksimielisen purkupäätöksen jälkeen. Jako-osuus määräytyy pääasiassa sen mukaan, mitä jakamisesta on sovittu yhtiömiesten kesken. Mikäli asiasta ei ole sovittu tai jakamisesta ei päästä yksimielisyyteen, sovelletaan AKL:n määräyksiä. Lähtökohtana kuitenkin ovat yhtiösopimuksen määräykset voiton ja tappion jakamisesta. Kun yhtiö purkautuu, on myös sen seurauksena kertyvä voitto jaettava samojen periaatteiden mukaan. (Engblom ym. 2010, 643.)

AKL:n mukaan kunkin yhtiömiehen osuus yhtiön nettovarallisuudesta on selvitettävä. Tämä koostuu kolmesta erästä:

- 1) Yhtiömiehen osuus selvityksen aikaiseen voittoon ja tappioon.
- 2) Yhtiömiehen jäljellä oleva panos selvityksen päättyessä.
- 3) Yhtiömiehen osuus yli- tai alijäämään, kun yhtiömiesten 1. ja 2. kohdassa mainitut erät on vähennetty yhtiön varojen ja velkojen erotuksesta.

Kohdan yksi voitto lasketaan voitonjakoperusteen mukaisesti. Ensisijaisesti tämä voitto käytetään kattamaan viimeisen tilinpäätöksen osoittaman jäljellä olevan panoksen ja sovitun panoksen välinen erotus. Jos selvityksen aikana syntyy tappiota, se kirjataan jäljellä olevan panoksen vähennykseksi. (Engblom ym. 2010, 643.)

Kommandiittiyhtiön omaisuus on jakotilanteessa käytettävä ensisijaisesti yhtiön velkojen maksuun. Tämän jälkeen äänettömien yhtiömiesten maksamat panokset palautetaan heille, sillä äänettömillä yhtiömiehillä on etuoikeus vastuunalaisiin yhtiömiehiin nähden. Jos varat eivät riitä panosten palauttamiseen kokonaisuudessaan, varat jaetaan äänettömien yhtiömiesten kesken heidän panostensa mukaisessa suhteessa. Jos varoja vielä jää jäljelle, loppuosa jaetaan vastuunalaisille yhtiömiehille. Jos yhtiön omaisuus ei riitä kaikkien velkojen maksuun, vajaus jaetaan vastuunalaisten yhtiömiesten kesken. Tällöin äänettömät yhtiömiehet menettävät vain yhtiöön sijoittaman panoksensa. He eivät joudu vastuuseen yhtiön veloista, toisin kuin vastuunalaiset yhtiömiehet. (Järvenoja 2007, 478.)

3.4.2 Yhtiön verotus

Henkilöyhtiön purkautuessa on otettava huomioon, mitä tuloutuu yhtiön veronalaiseksi tuloksi. Esimerkiksi varausten ja arvonnousujen tuloutuminen on otettava huomioon. Samoin on mietittävä tappioiden vähennysoikeutta. Myös arvostusongelmia saattaa tulla esiin. (Järvenoja 2007, 478.)

EVL 51 d § sisältää määräyksiä purkautuvan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön verotuksesta. Sen mukaan omaisuuden, etuuden ja oikeuden luovutushinnaksi katsotaan määrä, joka katsotaan yksityiskäyttöön otossa 51 b §:n 3 momentin mukaan luovutushinnaksi. EVL 51 b §:n 3 momentin mukaan kun yhtiömies ottaa yhtymästä kiinteistön, rakennuksen, arvopaperin tai oikeuden, luovutushinnaksi katsotaan omaisuuden tai oikeuden todennäköinen luovutushinta eli käypä arvo. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että purkautumistilanteessa esimerkiksi kiinteistöt ja rakennukset arvostetaan käypään arvoonsa. Jos tapahtuu arvonnousua, tämä realisoituu yhtiön veronalaiseksi tuloksi. Muun omaisuuden luovutushinnaksi katsotaan alkuperäinen hankintameno tai sitä alhaisempi todennäköinen luovutushinta. Muun omaisuuden osalta tehdyt poistot tuloutuvat, jos käytetään käypää arvoa ja poistojen määrä on enemmän kuin omaisuuden verotuksessa poistamaton hankintameno. Poistot voivat tuloutua kuitenkin enintään alkuperäiseen hankintamenuun saakka. (Engblom ym. 2010, 644.)

Omaisuu­den arvostamiseen liittyy useita ongelmia. Jos varat arvostetaan alkuperäistä hankintamenoa alempaan käypään arvoon, täytyy käypä arvo määrittää. Tämä on usein hankalaa. Rahoitusomaisuuteen kuuluvat saamiset ja niiden arvostamiseen liittyy luottotappioriski arvonalentumisen seurauksena. Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoonsa tai sitä alempaan käypään arvoon eli jälleenhankinta-arvoon. Vaihto-omaisuuden on tällöin kuitenkin oltava muuta kuin rakennuksia tai arvopapereita, esimerkiksi valmiiden tuotteiden varasto. Käypä arvo pitää pystyä osoittamaan eli siitä on hyvä hankkia riittävä määrä asiantuntijoiden arvioita. (Engblom ym. 2010, 644.) Kirjanpitoarvoa voidaan pitää irtaimen käyttöomaisuuden käypänä arvona. Liikearvoa ei katsota varallisuusarvoiseksi omaisuudeksi purkautumishetkellä, jos purkautumisen tarkoituksena on lopettaa yhtiön liiketoiminta. (Järvenoja 2007, 479.) Myöskään omaisuuden käyvässä arvossa ei oteta huomioon sen tuottoarvoa, jos jako-osuuden saaja ei tällä omaisuudella jatka elinkeinotoimintaa (Engblom ym. 2010, 644).

Purkautuminen merkitsee varauksien, esimerkiksi toimintavarauksen ja jälleenhankintavarauksen, tulouttamista. Varaukset tuloutuvat yhtiön purkautumisvuoden veronalaiseksi tuloksi. Tappioiden vähentämisoikeus menetetään purkautumisen yhteydessä. Yhtiölle vahvistettuja tappioita ei voida siirtää yhtiömiehille. (Järvenoja 2007, 480.) Jos yhtiö on ennen purkautumista myynyt koko varallisuutensa, yhtiön tuloksi tuloutuvia eriä ei enää synny. Ainoastaan mahdolliset varaukset tuloutuvat. (Engblom 2010, 645.)

3.4.3 Yhtiömiesten verotus

Yhtiömiehet saavat yhtiön purkautuessa jako-osuuden yhtiöstä yhtiösopimuksen tai erillisen sopimuksen perusteella. Jako-osuus voi myös määräytyä lain mukaan. Nämä osuudet hyväksytään verotuksessa, ellei ole syytä epäillä, että varallisuutta on jaettu muilla perusteilla. Esimerkiksi yhtiösopimuksen muuttaminen juuri ennen purkautumista olisi tällainen peruste. Tällöin joku yhtiömiehistä saa enemmän jako-osuutta kuin hänellä olisi oikeus yhtiösoutensa perusteella. Tällöin katsotaan, että vähemmän jako-osuutta saanut yhtiö­mies on antanut lahjan enemmän jako-osuutta saaneelle yhtiömiehelle. (Järvenoja 2007, 480-481.)

Yhtiömiesten verotettavaksi tulee siis viimeisen tilikauden verotettava tulo. Se jaetaan normaalien sääntöjen mukaan yhtiömiehille niiden osuuksien suhteessa, joka heillä on yhtiön tuloon. Yhtiön purkautuessa kiinteistöjen, rakennusten ja arvopapereiden arvonnousut realisoituvat veronalaiseksi tuloksi. Samoin tuloutuvat mahdolliset varaukset. Jako pääoma- ja ansiotuloksi tapahtuu hiukan eri tavoin yhtiön purkautuessa. TVL 40 § 4 momentti sanoo, että kiinteistöjen, rakennusten ja arvopapereiden luovutusvoitot ovat yhtiömiehen pääomatuloa riippumatta nettovarallisuuden määrästä. Rakennukseen pitää olla siirtokelpoinen vuokrasopimus, jotta sitä voidaan pitää kiinteistönä. (Järvenoja 2007, 480.)

Verotuksellisesti yhtiömiehen saamaa jako-osuutta käsitellään vaihtona, jossa hän on vaihtanut yhtiömiesosuuden jako-osuuteen. Yhtiömiestä verotetaan jako-osuudesta yhtiöosuuden hankintamenon ylittävältä osalta. Vaihdoissa saatu omaisuus on arvostettava käypään arvoonsa, joten jako-osuuden arvo on siihen sisältyvän omaisuuden käypä arvo. Tämän jälkeen lasketaan luovutusvoiton tai –tappion määrä vähentämällä jako-osuuden arvosta yhtiöosuuden todellinen hankintameno. Todellisen hankintamenon sijasta voidaan käyttää hankintameno-olettamaa, riippuen kumpi näistä on suurempi. Tämä tarkoittaa sitä, että jako-osuuden arvosta vähennetään hankintamenoa 20 % tai 40 % jako-osuuden käyvästä arvosta. 20 %:n hankintameno-olettamaa käytetään silloin, kun yhtiöosuus on omistettu alle kymmenen vuotta. 40 %:n hankintameno-olettamaa käytetään, kun omistus on jatkunut yli kymmenen vuotta. Hankintameno-olettamaa voidaan käyttää vain, jos yhtiömies on luonnollinen henkilö tai kuolinpesä. Yhtiömiehen ollessa yhtiö hankintameno-olettamaa ei voida käyttää. Hankintameno-olettamaa käytettäessä on tiedettävä yhtiön omistusaika. Yhtiöosuus katsotaan yleensä hankituksi yhtiön perustamishetkellä tai jonkin muun saannon, esimerkiksi lahjan tai perinnön, ajankohtana. (Engblom ym. 2010, 645-647.) Perustamisajankohtana pidetään yhtiösopimuksen allekirjoituspäivää, vaikka yhtiömies ei olisikaan sijoittanut yhtiöön pääomapanosta. Tämän sijasta yhtiömies voi sijoittaa yhtiöön esimerkiksi työpanoksensa. Yhtiöosuutta on voitu hankkia eri ajankohtina, jolloin niille on laskettava erikseen omistusaika. (Järvenoja 2007, 481-482.)

Jos hankintamenona käytetään todellista hankintamenoa hankintameno-olettaman sijasta, hankintamenoon lasketaan mukaan myös nostamatta jäänyt voitto-osuus. Tätä pidetään sijoituksena yhtiöön, joten se lasketaan hankintamenoksi. Hankintamenoksi lasketaan tietysti myös pääomasijoitusten tai perintö- tai lahjaverotusarvon määrä. Myös lisäsijoitukset yhtiöön ovat pääomasijoituksia. Esimerkiksi purkutilanteessa yhtiömiehen vastattavaksi siirtynyt velan määrä pidetään pääomasijoituksena, sillä näin yhtiömies vapauttaa muut yhtiömiehet velkavastuusta. (Engblom ym. 2010, 647.)

Pääasiassa osuuden luovutuksesta saatu voitto siis saadaan vähentämällä jako-osuuden käyvästä arvosta todellinen hankintameno tai hankintameno-olettama. Tämä ei kuitenkaan aina ole suoraan yhtiömieheltä verotettava tulo. Yksityisottojen määrä ja oman pääoman negatiivisuus voi vaikuttaa verotettavaan tuloon yhtiömieskohtaisesti. Negatiivinen oma pääoma lisätään luovutusvoittoon, jos negatiivisuus johtuu ylisuurista yksityisotoista. Jos negatiivisuus johtuu tappioista, lisäystä ei tehdä. TVL 46 § 4 momentissa on säännös, jonka mukaan luovutusvoittoon lisätään määrä, jos yhtiömiehen yhtiöstä nostamat yksityisotot ylittävät yhtiömiehen vuotuisten voitto-osuuksien ja yhtiöön tekemien sijoitusten yhteismäärän. Oman pääoman negatiivisuus ei siis automaattisesti johda lisäykseen, jos se on aiheutunut muiden yhtiömiesten ylisuurista yksityisotoista. Jos yhtiön purkautumisesta on aiheutunut yhtiömiehelle luovutustappiota, eli jako-omaisuuden käypä arvo on ollut pienempi kuin todellinen hankintameno, negatiivisen oman pääoman lisäys pienentää luovutustappiota. Jotta lisäyksiä olisi mahdollista laskea, kirjanpidossa tulisi seurata yhtiömieskohtaisesti yksityisottoja sekä voitto-osuuksia ja sijoituksia. (Engblom ym. 2010, 645-649.)

Äänettömälle yhtiömiehelle palautetaan hänen yhtiöön sijoittamansa pääomapanos. Jos panosta ei voida lainkaan tai osittain palauttaa, yhtiömiehelle muodostuu luovutustappio. TVL 50 §:ssä on säännöksiä omaisuuden luovutustappiosta. Niiden mukaisesti luovutustappio voidaan vähentää omaisuuden luovutusvoitosta tappion muodostumisvuonna tai seuraavana kolmena verovuotena sitä mukaa kun voittoa kertyy. Jos tappio on syntynyt verovuonna 2010 tai sen jälkeen, vähennysoikeus on viisi vuotta. (Engblom ym. 2010, 646-649.) Luovutustappiota ei siis voi vähentää pääomatuloista, vaan ainoas-

taan omaisuuden luovutusvoitosta. Tappiosta ei myöskään vahvisteta pääomatulolajin tappiota. (Järvenoja 2007, 483.)

Jako-omaisuuteen saattaa sisältyä kiinteistö tai arvopapereita. VsVL 15 § 3 momentti sanoo, että varainsiirtovero on maksettava yhtiön purkautumiseen perustuvassa saannossa. Tällöin yhtiömiehen on suoritettava omaisuudesta varainsiirtovero käyvän arvon perusteella. (Järvenoja 2007, 492.) Varainsiirtovero on 4 % kiinteistön käyvästä arvosta (Verohallinto 2010d).

AVL sanoo, että otettaessa omaisuutta muuhun kuin arvonlisäverolliseen käyttöön, siitä on maksettava arvonlisäveroa. Tämä tarkoittaa sitä, että yhtiömiehen ottaessa yhtiön omaisuutta omaan käyttöön aiemmin tehty arvonlisäverovähennys joudutaan palauttamaan. Muutoin arvonlisäverovähennys kohdistuisi arvonlisäverolain tarkoituksen vastaisesti yksityiskäyttöön siirtyneeseen omaisuuteen. (Lakari 2009, 113-114.) Veron perusteena käytetään omaan käyttöön otetun tavaran todennäköistä ostohintaa tai sitä alemmaa todennäköistä luovutushintaa (Verohallinto 2009). Jos yhtiömiehen saama jako-osuus sisältää sellaista omaisuutta, josta on sen ostohetkellä voitu tehdä arvonlisäverovähennys, joudutaan omaan käyttöönoton yhteydessä arvonlisävero tilittämään takaisin AVL säännösten mukaisesti. Esimerkiksi koneet ja kalusto ovat tällaisia omaisuuseriä.

Yhtiömiehelle voi yhtiön purkautumistilanteessa siirtyä yhtiön velkoja, joista yhtiömies on vastuussa. Vastuunalaisen yhtiömiehen verotuksessa tätä velkaa pidetään tulonhankkimisvelkana, jonka korkokulut saadaan vähentää pääomatuloista. Velan pääomaa ei sen sijaan saa vähentää. Jos velka jakautuu useamman yhtiömiehen vastattavaksi, korkorajoitus jaetaan yhtiömiehille siinä suhteessa kuin heille on jaettu velkaa. (Järvenoja 2007, 490-491.)

3.4.4 Tulontasaus yhtiömiesten verotuksessa

Valtion verotuksessa luonnollisten henkilöiden ansiotuloihin sovelletaan progressiivista veroasteikkoa. Tällöin suurista ansiotuloista maksetaan suhteellisesti enemmän veroa kuin pienistä ansiotuloista. On katsottu, että on kohtuullista saada lievennystä suurista kertatuloista juuri verojen progressiivisuuden takia. TVL 128 § sisältää säännökset valtionverotuksessa käytettä-

västä tulontasauksesta. Pääomatuloissa ja kunnallisessa verotuksessa tulontasausta ei voi käyttää sillä ne ovat suhteellisia veroja. (Järvenoja 2007, 485.)

Tulontasauksen edellytyksenä on, että ansiotulon suuruus on vähintään 2500 euroa ja että se on kertynyt etu- tai jälkikäteen vähintään kahdelta vuodelta. Ansiotulon täytyy lisäksi olla vähintään $\frac{1}{4}$ verovelvollisen verovuonna saaman puhtaan ansiotulon määrästä. Puhdas ansiotulo saadaan vähentämällä ansiotuloista luonnolliset vähennykset. Tulontasausta on vaadittava ennen verotuksen päättymistä. (Järvenoja 2007, 487.)

Yhtiöstä saatava tulo on yhtiömiehille pääoma- ja ansiotuloa. Koska tulontasausta voidaan käyttää vain ansiotuloihin, on ensin kertatulo jaettava pääoma- ja ansiotuloksi. Tulontasausta voidaan soveltaa vain yhtiövarallisuuden luovutukseen, mutta ei yhtiöosuuden luovutukseen, sillä tämä luovutusvoitto on kokonaisuudessaan pääomatuloa. Koska kertatulon on pitänyt kertyä vähintään kahdelta vuodelta, tulontasausta ei voida soveltaa normaaliin elinkeinotoiminnan tulokseen. Myöskään yhtiölle tulevasta henkilökohtaisesta tulolähteestä saatavat tulot eivät ole osa tulontasausta, sillä nekin ovat kokonaan pääomatuloa. Omaisuuden arvonnousuihin ja varsinaisiin varauksiin (esim. toimintavaraus) tulontasausta voidaan käyttää. Epävarsinaisten varausten osalta tulontasausta ei sen sijaan voi käyttää. (Järvenoja 2007, 486-487.)

Tulontasauksen laskemiseksi kertatulo jaetaan osiin niiden vuosien lukumäärällä, joilta tulo on kertynyt. Tulo voidaan jakaa verotettavaksi kuitenkin enintään viidelle vuodelle. Vähennys lasketaan laskemalla ensin valtion tulovero ilman kertatuloa. Kertatulo jaetaan osiin ja lisätään yksi sen osista verovuoden muuhun ansiotuloon ja näille yhteenlasketuille tuloille lasketaan vero. Tästä vähennetään valtion tulovero ilman kertatulon osaa ja saadaan pelkästään kertatulosta menevä vero. Lopullinen kertatulosta menevä vero saadaan kertamalla kertatulosta menevä vero kertatulon osien määrällä. Veron määrän on oltava vähintään 15 % kertatulosta ja se pannaan maksuun verovuoden verona. (Järvenoja 2007, 485-489.)

Kertatulon veron laskeminen:

- 1) Kertatulo jaetaan niiden vuosien lukumäärällä, joilta tulo on kertynyt (max. 5).

- 2) Lasketaan valtion tulovero ilman kertatuloa.
- 3) Lasketaan valtion tulovero yhden kertatulon osan kanssa.
- 4) Lasketaan 3. ja 2. kohdan erotus.
- 5) Erotus kerrotaan kertatulon osien määrällä.
- 6) Veron määrän on oltava vähintään 15 % kertatulosta. (Järvenoja 2007, 485-489.)

4 YRITYS X:N TOIMINNASTA LUOPUMISEN VEROTUKSELLISET SEURAAMUKSET

4.1 Kommandiittiyhtiön yhtiöosuuksien myyminen

Yhtiön toiminnasta luopuminen, joko myymällä yhtiö tai purkamalla se, aiheuttaa veroseuraamuksia niin itse yhtiölle kuin yhtiömiehillekin. Yhtiölle mahdollisesti tuloutuu viimeisen tilikauden tuloksi joitakin eriä, esimerkiksi varauksia. Yhtiömiehen verorasitukseksi taas tulevat luovutusvoitosta tai jako-osuudesta aiheutuneet verot. Koska kommandiittiyhtiön tuloverot tulevat lopulta yhtiömiesten eikä yhtiön maksettavaksi, on vertailussa yhtiön toiminnasta luopumisen veroseuraamuksista huomioon otettava myös yhtiön verot. Tämän takia vertailemme verorasituksia eri vaihtoehtojen kohdalla, tarkastelemme niin luopumistilikauden aiheuttamaa verorasitusta yhtiölle kuin mahdollisen luovutusvoiton tai jako-osan verorasitusta yhtiömiehille. Yhteenlaskettu verorasitus näistä kahdesta kertoo, mikä vaihtoehto on paras yhtiön toiminnasta luopumiselle.

Kommandiittiyhtiön yhtiöosuuksien myymisestä syntynyt luovutusvoitto on saajalleen kokonaan pääomatuloa (Engblom ym. 2010, 624). Luovutusvoitto saadaan vähentämällä myyntihinnasta hankintameno-oletta tai todellinen hankintameno riippuen siitä, kummalla saadaan aikaan pienempi tulos. Erotukseen lisätään mahdollinen yksityistilin negatiivinen saldo. (Verohallinto 2010b.) Yhtiöosuuden myyntihintana käytetään tässä tapauksessa yhtiöosuuden arvoa tuottoarvon ja substanssiarvon perusteella määriteltynä, sillä todellista myyntihintaa emme voi määrittellä.

Yhtiön arvo voidaan määrittellä tuotto- ja substanssiarvon avulla. Tuottoarvo lasketaan kolmen edellisen tilinpäätöksen oikaistujen tulosten perusteella. Näistä lasketaan keskiarvo ja se pääomitetaan 15 % korkokannalla. (Verohallinto 2010b.) Case-yhtiön oikaistut tulokset on laskettu kolmesta edellisestä tilinpäätöksestä poistamalla tuloksesta tilinpäätössiirtojen vaikutus, vähentämällä omistajan laskennalliset palkat ja verot. Omistajan laskennalliset palkat vähennetään, mikäli hän on työskennellyt yrityksessä, mutta hänelle ei ole maksettu palkkaa. Palkkana pidetään määrää, joka olisi maksettu samasta työstä saman ammattitaidon omaavalle henkilölle. Case-yhtiön omistajalle

ei ole maksettu palkkaa, joten tuloksesta vähennetään laskennalliset palkat. Tässä tapauksessa oletimme palkaksi 2 000 € kuukaudessa eli 24 000 € vuodessa. Veroprosenttina käytetään 35 %:a, mikäli muuta selvitystä ei ole. (Verohallinto 2011.)

Taulukko 1 Tuottoarvolaskelma (Yritys X Ky)

1. vuosi	
Tuloslaskelman tulos	42 000
- Tilinpäätössiirtojen poisto	-7 000
- Yrittäjän laskennalliset palkat	-24 000
=Tulos ennen veroja	11 000
- Verot 35 %	-3 850
=Oikaistu tulos	7 150

2. vuosi	
Tuloslaskelman tulos	65 000
- Tilinpäätössiirtojen poisto	2 000
- Yrittäjän laskennalliset palkat	-24 000
=Tulos ennen veroja	43 000
- Verot 35 %	-15 050
=Oikaistu tulos	27 950

3. vuosi	
Tuloslaskelman tulos	41 000
- Tilinpäätössiirtojen poisto	0
- Yrittäjän laskennalliset palkat	-24 000
=Tulos ennen veroja	17 000
- Verot 35 %	-5 950
=Oikaistu tulos	11 050

$$\text{Oikaistujen tulosten keskiarvo} = \frac{7\,150 + 27\,950 + 11\,050}{3} = 15\,383$$

$$\text{Pääomitus 15 \% korkokannalla: } \frac{15\,383}{15\%} = 102\,556$$

Case-yrityksen tuottoarvoksi saatiin 102 556 €. Substanssiarvo saadaan vähentämällä yhtiön varoista velat. Varat ja velat määritellään luovutusta edeltäneen tilinpäätöksen taseen mukaisesti. Varojen ja velkojen arvona pidetään niiden käypää arvoa. Kiinteistöt ja rakennukset arvostetaan käypään arvoonsa ja muut tasearvoonsa. (Verohallinto 2011.) Käytimme kiinteistön käypänä

arvona 50 000 €:a. Käypä arvo on arvioitu, sillä täsmällistä arvoa emme voineet määrittellä. Muut omaisuuserät on arvostettu tasearvoonsa.

Taulukko 2 Substanssiarvolaskelma (Yritys X Ky)

Varat		Velat	
Aineettomat hyödykkeet	0	Lainat rahoituslaitoksilta	29 000
Kiinteistöt ja rakennukset	50 000	Ostovelat	23 000
Koneet ja kalusto	13 000	Muut velat	1 000
Vaihto-omaisuus	66 000	Siirtovelat	9 000
Saamiset	20 000		
Rahat ja pankkisaamiset	19 000		
Yhteensä	168 000		62 000

Varojen ja velkojen erotus = 168 000 – 62 000 = 106 000

Yhtiön substanssiarvoksi saatiin 106 000 €. Koska substanssiarvo on suurempi kuin tuottoarvo, yhtiön arvona pidetään substanssiarvoa. Koko yhtiön arvonmäärittämisen jälkeen lasketaan yhtiöosuuksien arvot. Äänettömien yhtiömiesten yhtiöosuuksien arvo on korkeintaan heidän pääomapanoksien sa suuruinen. Case-yrityksessä äänettämiä yhtiömiehiä on neljä ja kunkin pääomapanos on suuruudeltaan 4 250 € (Yritys X Ky). Yhteensä äänettömien yhtiömiesten pääomapanokset ovat siis 17 000 €. Kun koko yhtiön arvosta vähennetään äänettömien yhtiömiesten osuus, saadaan vastuunalaisten yhtiömiesten osuus yhtiön arvosta. Tämä jaetaan vastuunalaisten yhtiömiesten kesken heidän panostensa suhteessa. Case-yrityksessä vastuunalaisia yhtiömiehiä on vain yksi, joten äänettömien yhtiömiesten osuuden vähentämisen jälkeen vastuunalaisen yhtiömiehen yhtiöosuuden arvo on 89 000 € (106 000 - 17 000).

Näin saadusta yhtiöosuuden myyntihinnasta vähennetään todellinen hankintameno tai hankintameno-olettama. Kaikki yhtiömiehet ovat omistaneet osuutensa yli kymmenen vuotta, joten voidaan käyttää 40 % hankintameno-olettamaa. Todellinen hankintameno vastuunalaisella yhtiömiehellä on 37 000 € perustuen yhtiömiehen saantoon ja äänettömillä yhtiömiehillä 4 250 €. Luovutusvoitot lasketaan käyttämällä molempia vaihtoehtoja, jotta tiedetään kummalla saadaan aikaiseksi pienempi tulos.

Taulukko 3 Vastuunalaisen yhtiömiehen luovutusvoittolaskelma

Todellinen hankintameno		Hankintameno-olettama	
Yhtiöosuuden arvo	89 000	Yhtiöosuuden arvo	89 000
- Todellinen hankintameno	-37 000	- Hankintameno-olettama 40 %	-35 600
= Luovutusvoitto	52 000	= Luovutusvoitto	53 400

Taulukko 4 Äänettömän yhtiömiehen luovutusvoittolaskelma

Todellinen hankintameno		Hankintameno-olettama	
Yhtiöosuuden arvo	4 250	Yhtiöosuuden arvo	4 250
- Todellinen hankintameno	-4 250	- Hankintameno-olettama 40 %	-1 700
= Luovutusvoitto	0	= Luovutusvoitto	2 550

Vastuunalaisella yhtiömiehellä ja äänettömällä yhtiömiehillä pienempi tulos saatiin käyttämällä todellista hankintamenoa. Äänettömällä yhtiömiehillä ei syntynyt luovutusvoittoa ollenkaan, joten he eivät joudu maksamaan myöskään luovutusvoitoveroa. Vastuunalaisella yhtiömiehellä edellä saatuun tulokseen täytyy vielä lisätä mahdollinen yksityistilin negatiivinen saldo koko yhtiömies ajalta. Se saadaan, kun koko yhtiömiesajalta saaduista voittosuuksista vähennetään yksityisotot.

Taulukko 5 Laskelma yksityistilin negatiivisesta saldosta (Yritys X Ky)

	Tilikauden voitto	Äänettömän yhtiömiehen osuus voitosta	Vastuunalaisen yhtiömiehen voitto-osuus	Vastuunalaisen yhtiömiehen yks. otot
Vuosi 1	1 186	1 607	-421	5 703
Vuosi 2	25 063	2 720	22 343	20 008
Vuosi 3	32 337	2 720	29 617	25 600
Vuosi 4	30 460	2 720	27 740	40 383
Vuosi 5	32 012	850	31 162	30 658
Vuosi 6	36 273	850	35 423	24 425
Vuosi 7	17 730	850	16 880	34 761
Vuosi 8	40 844	850	39 994	28 517
Vuosi 9	64 536	850	63 686	50 569
Vuosi 10	42 403	850	41 553	53 242
Yht.	322 844	14 867	307 977	313 866

Vastuunalaisen yhtiömiehen voitto-osuudet koko yhtiömiesajalta	307 977
Vastuunalaisen yhtiömiehen yksityisotot koko yhtiömiesajalta	-313 866
Yksityistilin negatiivinen saldo	-5 889

Tässä tapauksessa yhtiömiehen yksityistilin negatiivinen saldo on 5 889 €. Kun se lisätään aiemmin saatuun luovutusvoittoon, lopulliseksi luovutusvoitoksi saadaan 57 889 € (52 000 + 5 889). Koska luovutusvoitto on yli 50 000 €, pääomatulovero on 32 % eli 18 524 €.

Jos äänettömät yhtiömiehet myyvät yhtiöosuutensa samalla hinnalla kuin heidän panoksensa on, heille ei synny lainkaan luovutusvoittoa eikä heille tule myöskään luovutusvoittoveroa maksettavaksi. He voivat myydä yhtiömiesosuutensa ilman veroseuraamuksia. Jos vastuunalainen yhtiömies myy yhtiöosuutensa 89 000 €:lla ja luovutusvoiton laskemisessa käytetään todellista hankintamenoa sekä luovutusvoittoon lisätään 5 889 €:n yksityistilin negatiivinen saldo, luovutusvoitoksi saadaan 57 889 € ja luovutusvoittoveroksi 18 524 €.

4.2 Kommandiittiyhtiön liiketoiminnan myyminen

Liiketoiminnan myynti tarkoittaa, että yhtiö myy tietyn osan toiminnastaan, esimerkiksi koneet ja kaluston, kiinteistöt ja rakennukset sekä vaihto-omaisuuden. Yhtiöosuudet jäävät tämän jälkeen kuitenkin edelleen vanhoille omistajilleen. Myynnistä saatu voitto tulee yhtiön tuloksi ja näin ollen yhtiö maksaa myös luovutusvoittoverot. (Lakari 2012,11.) Kommandiittiyhtiössä verot tulevat kuitenkin lopulta yhtiömiesten maksettavaksi. Henkilöyhtiön liiketoimintakaupassa verorasitus saattaa nousta huomattavaksi, sillä käyttöomaisuuden myyntivoitot ja korvaus liikearvosta lisäävät tilikauden tulosta ja sitä kautta yhtiömiesten veroja. Paras aika myydä liiketoiminta onkin aivan tilikauden alussa, sillä tällöin tilikauden tulos koostuu vain myyntivoitoista eikä yhtiön normaalista liiketoiminnasta saadusta tulosta. (Kotiranta 2012.)

Myyjäyrityksen voitto lasketaan aina todellisten menojen vähentämisen kautta, joten hankintameno-olettamaa ei käytetä. Koska case-yritys on henkilöyhtiö, substanssikaupasta saama voitto jaetaan ansio- ja pääomatulona yhtiömiehille verotettavaksi. (Grekin 2010.) Ansiotuloveroprosentti määräytyy progressiivisen verokannan mukaan ja pääomatulovero on 30 % tai, jos pääomatulot ovat yli 50 000 €, verokanta on 32 %. (Verohallinto 2012a.)

Case-yhtiön liiketoimintakaupassa oletamme, että yhtiö myy koneet ja kaluston, kiinteistön sekä vaihto-omaisuutensa. Lisäksi kauppahintaan lisätään

mahdollinen yhtiön liikearvo eli goodwill. Tämä voidaan laskea yhtiön tuotto- ja substanssiarvon erotuksesta (Taloussanommat). Tämän jälkeen yhtiö puretaan ja velat maksetaan pois sekä jäljelle jääneet varat jaetaan jakoosuutena yhtiömiehille.

Verotuksellisesti paras aika myydä liiketoiminta on aivan tilikauden alussa, joten laskemme tilikauden tuloksen niin, että se sisältää vain liiketoiminnan myymisestä saadun voiton eikä yhtiö enää tällä tilikaudella harjoita normaalia liiketoimintaa. Lasketaan seuraavaksi yhtiön tilikauden tuloksi syntyvä määrä. Yhtiön goodwill arvo saadaan vähentämällä tuottoarvosta substanssiarvo. Nämä on laskettu kappaleessa 4.1. Tuottoarvoksi saatiin 102 556 € ja substanssiarvoksi 106 000 €. Näiden erotus on negatiivinen, joten yhtiöllä ei ole goodwill arvoa. Kauppahinta muodostuu siis vain myytävien omaisuuserien käyvistä arvoista. Käyvistä hinnasta vähennetään taseessa poistamattomat hankintamenot, jolloin saadaan luovutusvoitto.

Taulukko 6 Kauppahinnan ja luovutusvoiton muodostuminen (Yritys X Ky)

Omaisuuserä	Hinta	Poistamaton hankintameno	Tuloutuu yhtiölle
Kiinteistöt ja rakennukset	50 000	-19 000	31 000
Koneet ja kalusto	13 000	-13 000	0
Vaihto-omaisuus	66 000		66 000
Yhteensä	129 000		97 000

Liiketoimintakaupan kauppahinnaksi saatiin 129 000 €, jonka ostaja luovuttaa yhtiölle. Kun myyjäyhtiö vähentää kauppahinnasta poistamattomat hankintamenot, yhtiön veronalaiseksi tuloksi tulee 97 000 €. Liiketoimintakaupassa yhtiön mahdolliset varaukset tuloutuvat. Case-yhtiöllä tuloutuvia varauksia on 8 000 €, joten viimeisen tilikauden tulos on 105 000 € (97 000 + 8 000).

Kommandiittiyhtiön tulos tulee yhtiömiehille verotettavaksi, joten tilikauden tulos jaetaan yhtiömiehille pääoma- ja ansiotuloksi. Käyttöomaisuuskiinteistön luovutusvoitto on kuitenkin aina pääomatuloa riippumatta nettovarallisuudesta (Grekin 2010). Case-yhtiön käyttöomaisuuskiinteistön luovutusvoitto on 31 000 €, kuten taulukossa 6 on laskettu. Alla olevassa taulukossa on laskettu tilikauden verot.

Taulukko 7 Tilikauden verot, substanssikauppa

Nettovarallisuus	95 000
+ 30 % palkoista	0
= Pääomatulo-osuuden laskentaperuste	95 000
Tilikauden verotettava tulo	105 000
Kiinteistön luovutusvoitto pääomatuloa	-31 000
Loppu jaetaan pääoma- ja ansiotuloksi	74 000
-Äänettömien yhtiömiesten korko	-850
=Vastuunalaisen yhtiömiehen osuus	74 850
Pääomatuloina verotettava 20 %	19 000
Pääomatuloina verotettavaa yhteensä	50 000
Ansiotuloina verotettava 80 %	55 000
Verot pääomatuloista 32 %	16 000
Verot ansiotuloista	
Kunnan osuus 19,75 %	10 863
Valtion osuus 2012 taulukon mukaan	6 594
Verot ansiotuloista yhteensä	17 456
Verot yhteensä	33 456

Pääomatulona verotetaan käyttöomaisuuskiinteistön luovutusvoiton lisäksi 20 % pääomatulo-osuuden laskentaperusteesta ja loput verotetaan ansiotulona. Yhteensä tilikauden verorasitus on 33 456 €. Liiketoimintakaupan jälkeen yhtiön velat maksetaan pois ja sen jälkeen yhtiö puretaan eli jäljelle jääneet varat jaetaan jako-osuutena yhtiömiehille. Jako-osuus koostuu yhtiön varoista, jotka liiketoimintakaupan jälkeen koostuvat enää rahavaroista, koska muu omaisuus on myyty pois. Rahavarat ovat 148 000 € ja nämä koostuvat yhtiön taseessa olleesta 20 000 €:sta sekä yhtiön liiketoimintakaupasta saamista 129 000 €:sta.

Taulukko 8 Jako-osuuden verotus substanssikaupassa (Yritys X Ky)

Jako-osuuden arvo	148 000
-Yhtiön velat	-62 000
-Äänettömien yhtiömiesten panos	-17 000
-Äänettömien yhtiömiesten korko	-850
=Vastuunalaisen yhtiömiehen osuus	68 150
- Hankintameno	-37 000
Yksityistilin negatiivinen saldo	5 889
=Luovutusvoitto	37 039
Vero 32 %	11 852

Jako-osuudesta maksetaan yhtiön velat, jonka jälkeen loppuosa jaetaan yhtiömiehille heidän panostensa suhteessa. Tämän jälkeen äänettömien yhtiömiesten panokset palautetaan heille, sillä äänettömällä yhtiömiehillä on etuoikeus vastuunalaisiin yhtiömiehiin nähden. Yhtiömiestä verotetaan jakoosuudesta yhtiöosuuden hankintamenon ylittävältä osalta. Hankintamenona käytetään joko todellista hankintamenoa tai hankintameno-olettamaa, riippuen siitä, kummalla saadaan aikaiseksi pienempi tulos. Tässä tapauksessa käytimme todellista hankintamenoa pienemmän tuloksen saavuttamiseksi. Luovutusvoittoon lisätään yksityistilin negatiivinen saldo, mikäli se johtuu ylisuurista yksityisotoista. Taulukossa 5 yksityistilin negatiiviseksi saldoksi on saatu 5 889 €. Luovutusvoitoksi tulee 37 039 € ja verot ovat 11 852 €.

Liiketoimintakaupasta syntyvä verorasitus (33 456 €) on jo itsessään huomattava. Jos siihen lisätään vielä yhtiön purkautumisesta seuranneet jakoosuuden verot (11 852 €), yhteisverorasitus nousee 45 308 €:n. Yhtiötä ei ole pakko purkaa liiketoimintakaupan jälkeen, mutta tällöin yhtiö jää vielä olemaan. Case-yhtiöllä tarkoituksena on luopua koko liiketoiminnasta, joten yhtiön purkaminen liiketoimintakaupan jälkeen on järkevää.

Liiketoiminnan luovutuksesta kertyneeseen tulo-osuuteen sisältyvän kertatulon ansiotulo-osuuteen voidaan soveltaa tulontasausta (Kukkonen–Walden 2009,427). Tulontasausta voi käyttää myös varsinaisiin varauksiin (Järvenoja 2007, 486-487). Case-yhtiö voi käyttää tulontasausta koko tilikauden tuloksen ansiotulo-osuuteen, sillä se muodostuu vain liiketoiminnan luovutuksesta saaduista tuloista sekä toimintavarauksen purkautumisesta.

4.3 Kommandiittiyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi ja sen myyminen

Yhtiömuodonmuutos henkilöyhtiöstä osakeyhtiöksi on mahdollista tehdä ilman välittömiä veroseuraamuksia. Kirjanpidossa on noudatettava jatkuvuusperiaatetta eli aikaisempaan toimintaan liittyvien varojen ja velkojen on siirryttävä muuttumattomina. Yhtiön identiteetin on säilyttävä samana eikä omistussuhteissa saa tapahtua merkittäviä muutoksia. Mahdollinen toimintavaraus purkautuu, sillä osakeyhtiön ei ole mahdollista tehdä toimintavarausta. Varaus purkautuu henkilöyhtiön tuloksi, josta yhtiömiehet maksavat verot

henkilökohtaisesti. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 211-212.) Case-yhtiöllä on tuloutuvaa toimintavarausta 8 000 € (Yritys X Ky).

Yhtiömuodon muutos osakeyhtiöksi aiheuttaa tuloutumista henkilöyhtiön tuloksi. Henkilöyhtiön yhtiöosuuksien myyminen taas ei aiheuta tuloutumista. Jotta eri vaihtoehtojen verorasituslaskelmista saadaan vertailukelpoisia, lasketaan tuloutumisesta aiheutuva verorasitus. Tämä lasketaan siten, että verataan normaalin tilikauden verorasitusta sen tilikauden verorasitukseen, jolloin yhtiömuodon muutos ja tuloutuminen tapahtuu. Yhtiön viimeisen tilikauden verotettava tulo on ollut 45 000 €, jota käytetään vertailutilikautena (Yritys X Ky). Verorasitus lasketaan siten, että 20 % yhtiön edellisen tilikauden vahvistetusta nettovarallisuudesta on pääomatuloa ja loput 80 % ansiotuloa. Nettovarallisuuteen lisätään 30 % yhtiön 12 kk:n ennakonpidätyksen alaisista palkoista. (Myrsky–Linnakangas, 475-477.) Case-yhtiön nettovarallisuus on 95 000 € ja 30 % palkoista on 15 600 € (Yritys X Ky). Pääomatuloveron laskemisessa siis käytetään näiden summaa, joka on 110 600 €. Tästä 20 % eli 22 120 € verotetaan pääomatulona ja loput eli 22 880 € ansiotulona. Alla olevassa taulukossa on laskettu verot yhteensä edellä olevien tietojen perusteella.

Taulukko 9 Verorasitus normaalilta tilikaudelta

Nettovarallisuus	95 000
+ 30 % palkoista	15 600
= Pääomatulo-osuuden laskentaperuste	110 600
Tilikauden verotettava tulo	45 000
-Äänettömien yhtiömiesten korko	-850
=Vastuunalaisen yhtiömiehen osuus	44 150
Pääomatuloina verotettava 20 %	22 120
Ansiotuloina verotettava 80 %	22 030
Verot pääomatuloista 30 %	6 636
Verot ansiotuloista	
 Kunnan osuus 19,75 %	4 351
 Valtion osuus 2012 taulukon mukaan	393
 Verot ansiotuloista yhteensä	4 744
Verot yhteensä	11 380

Verorasitus tilikaudelta on yhteensä 11 380 €. Yhtiömuodon muutostilikaudella yhtiön verotettavaksi tuloksi tulee 53 000 €, kun 8 000 €:n toimintavaraus tuloutuu yhtiön tuloksi. Tällöin ansiotulona verotetaan 30 030 € ja pääomatulona edelleen 22 120 €.

Taulukko 10 Verorasitus yhtiömuodonmuutos tilikaudelta

Nettovarallisuus	95 000
+ 30 % palkoista	15 600
= Pääomatulo-osuuden laskentaperuste	110 600
Tilikauden verotettava tulo	53 000
-Äänettömien yhtiömiesten korko	-850
=Vastuunalaisen yhtiömiehen osuus	52 150
Pääomatuloina verotettava 20 %	22 120
Ansiotuloina verotettava 80 %	30 030
Verot pääomatuloista 30 %	6 636
Verot ansiotuloista	
 Kunnan osuus 19,75 %	5 931
 Valtion osuus 2012 taulukon mukaan	1 588
Verot ansiotuloista yhteensä	7 519
Verot yhteensä	14 155

Verorasitus yhtiömuodonmuutos tilikaudelta on 14 155 €. Verorasitus on siis 2 755 € suurempi yhtiömuodon muutostilikaudella kuin normaalilla tilikaudella. Tämä johtuu varausten tuloutumisesta.

Henkilöyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet voivat nostaa nostamattomat voittovarat yhtiöstä ennen yhtiömuodon muutosta. Voittovarat on jo kertaalleen verotettu osakkaan henkilökohtaisessa verotuksessa, joten nostamattomien voittovarojen nostaminen ennen yhtiömuodon muutosta on järkevää verotuksellisesti. (Villa–Ossa–Saarnilehto 2007, 214.) Taulukossa 5 on laskettu vastuunalaisen yhtiömiehen voitto-osuudet ja yksityisötot koko yhtiömiesajalta. Yksityisötot olivat suuremmat kuin voitto-osuudet, joten nostamattomia voittovaroja ei tässä tapauksessa ole.

Kun kommandiittiyhtiötä muutetaan osakeyhtiöksi, on yhtiön varojen riitettävä velkojen ja osakepääoman katteeksi. Minimiosakepääoma on 2 500 €. Jos henkilöyhtiön oma pääoma on negatiivinen, eivät varat taseteknisesti riitä

näiden erien katteeksi. Jos kuitenkin varat arvostettuna käypään arvoonsa yltää 2 500 €:n, muodonmuutos voidaan toteuttaa. (Engblom ym. 2010, 405.) Varojen riittävydestä on tehtävä ulkopuolisen asiantuntijan tekemä luotettava laskelma.

Taulukko 11 Laskelma varojen riittävydestä osakepääoman katteeksi (Yritys X Ky)

Varat ja oma pääoma		Velat	
Aineettomat hyödykkeet	0	Lainat rahoituslaitoksilta	29 000
Kiinteistöt ja rakennukset	50 000	Ostovelat	23 000
Koneet ja kalusto	13 000	Muut velat	1 000
Vaihto-omaisuus	66 000	Siirtovelat	9 000
Saamiset	20 000		
Rahat ja pankkisaamiset	19 000		
Yhteensä	168 000		62 000

Nettovarat	106 000
Minimiosakepääoma	-2 500
Varojen riittävyys	103 500

Velkojen ja minimiosakepääoman vähentämisen jälkeen yhtiön varoiksi jää vielä 103 500 €, joten muutos osakeyhtiöksi on mahdollinen. Osakeyhtiön arvo määritellään tuottoarvon ja substanssiarvon perusteella, kuten kappaleessa 4.1 on kerrottu. Yhtiön arvoksi saatiin 106 000 €. Vastuunalaisen yhtiömiehen osakkeiden arvo on 89 000 € ja äänettömien yhtiömiesten osakkeiden arvo on yhteensä 17 000 € ($4 \cdot 4\,250$) kuten kappaleessa 4.1 on laskettu. Luovutusvoitto lasketaan vähentämällä myyntihinnasta hankintameno-olettama tai todellinen hankintameno. Molemmat vaihtoehdot on laskettava, jotta tiedetään kummalla saadaan aikaiseksi pienempi tulos. Laskelma on esitetty taulukoissa 3 ja 4. Luovutusvoitoksi saatiin vastuunalaisella yhtiömiehellä 52 000 € ja äänettömillä yhtiömiehillä 0 €. Äänettömillä yhtiömiehillä ei siis synny luovutusvoittoa eikä heidän tarvitse maksaa luovutusvoittoveroa. Vastuunalainen yhtiö mies maksaa 52 000 €:n luovutusvoitosta 32 % veroa eli 16 640 €.

Yhtiömiesten on huomattava veronkierron riski, jos negatiivisen yksityistilin saldon omaava yhtiö mies ryhtyy osakeyhtiön osakkaaksi ja myy osakkeet

pian yhtiömuodon muutoksen jälkeen (Engblom ym. 2010, 406). Case-yhtiössä vastuunalaisella yhtiömiehellä on negatiivinen yksityistilin saldo, joten osakkeiden myyntiajankohdassa on otettava huomioon verottajan tulkinta mahdollisesta veronkierrosta.

4.4 Kommandiittiyhtiön purkaminen

Yhtiön yhtiöjärjestys sanoo, että yhtiön purkautuessa noudatetaan henkilöyhtiölain selvitysmenettelyä koskevia säännöksiä. Selvitysmieheksi valitaan ulkopuolinen henkilö. Jaettava omaisuus on ensin käytettävä äänettömien yhtiömiesten panoksien palauttamiseen ja niille kertyneiden korkojen maksamiseen. Loppuomaisuus jaetaan vastuunalaisille yhtiömiehille heidän yhtiöosuksiensa suhteessa. Äänettömien yhtiömiesten korkoprosentti on 5 % tilikauden alussa maksettuna olleelle panokselle.

Ennen kommandiittiyhtiön purkamista yhtiö voi myydä omaisuuttaan, kuten rakennuksia tai kalustoa. Omaisuuden luovutushinta on yhtymän veronalaista tuloa. Luovutushinnasta voidaan vähentää verotuksessa poistamattomat hankintamenot. Jos vain osa varoista myydään tai niitä ei myydä ollenkaan, siirtyvät ne varat, jotka ovat yhtymän varoja toiminnan lopettamishetkellä, yhtiömiehen yksityistalouden käyttöön jako-osuutena. (Verohallinto 2010c.) EVL:n mukaan kiinteistön ja rakennuksen luovutushintana pidetään yksityiskäyttöön otossa omaisuuden käypää arvoa (Engblom ym. 2010, 644).

Lasketaan verorasitus purkautumiselle niin, että yhtiö myy omaisuutensa sekä niin, että yhtiö ei myy varojaan, vaan kaikki yhtiön varat tulevat yhtiömiesten yksityiseen käyttöön. Jos yhtiö myy varojaan, oletamme sen myyvän rakennukset ja kiinteistön, koneet ja kaluston sekä vaihto-omaisuuden käyttäen niiden käypää arvoa. Alla olevassa taulukossa on esitetty myytävän omaisuuden tasearvo ja vertailuna niiden käypä arvo. Rakennusten käypänä arvona pidetään 50 000 €:a. Käypä arvo on arvioitu, sillä täsmällistä arvoa emme voineet määrittellä. Muun omaisuuden käypänä arvona pidämme niiden tasearvoa.

Taulukko 12 Omaisuuden tasearvo ja käypäarvo (Yritys X Ky)

	Tasearvo	Käypäarvo
Rakennukset ja kiinteistö	19 000	50 000
Koneet ja kalusto	13 000	13 000
Vaihto-omaisuus	66 000	66 000
Yhteensä	98 000	129 000

Purkautumistilikauden tulos muodostuu yhtiön normaalin toiminnan tuloksesta sekä purkautuvista varauksista. Myös kiinteistöjen ja rakennusten mahdollinen arvonnousu tuloutuu yhtiön tuloksi. Muun omaisuuden osalta tehdyt poistot tuloutuvat, jos käytetään käypää arvoa ja poistojen määrä on enemmän kuin omaisuuden verotuksessa poistamaton hankintameno. (Engblom ym. 2010, 644.) Alla olevassa taulukossa on esitetty tilikauden tuloksen muodostuminen silloin, kun yhtiön omaisuutta ei myydä.

Taulukko 13 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikauden tulos	42 000
Varausten tuloutuminen	8 000
Kiinteistön arvonnousu	31 000
Muun omaisuuden poistojen tuloutuminen	0
Verotettava tulo	81 000

Jos yhtiön omaisuus päätetään myydä purkautumisen yhteydessä, tilikauden tulos muodostuu silloin myytävän omaisuuden myyntivoitoista arvonnousun ja poistojen tuloutumisen sijaan. Olettaen, että myyntihintana on omaisuuden käypäarvo, ja myyntihinnasta vähennetään verotuksessa poistamattomat hankintamenot, tilikauden tulos muodostuu täsmälleen samaksi kuin taulukossa 11 on laskettu. Tilikauden verotettavaan tulokseen ei siis vaikuta se, myykö vai eikö yhtiö myy omaisuuttaan ennen purkautumista. Alla olevassa taulukossa on laskettu verorasitus tilikaudelta. Verot tulevat yhtiömiehille maksettaviksi.

Taulukko 14 Tilikauden verot, purkautuminen

Nettovarallisuus	95 000
+ 30 % palkoista	15 600
= Pääomatulo-osuuden laskentaperuste	110 600
Tilikauden verotettava tulo	81 000

Pääomatuloina verotettava 20 %	22 120
Ansiotuloina verotettava 80 %	58 880
Verot pääomatuloista 30 %	6 636
Verot ansiotuloista	
Kunnan osuus 19,75 %	11 629
Valtion osuus 2012 taulukon mukaan	7 428
Verot ansiotuloista yhteensä	19 057
Verot yhteensä	25 693

Tilikauden verorasitus on noin 25 700 €. Yhtiön normaalin toiminnan tilikaudella verorasitus on 11 600 €. Yhtiö joutuu siis maksamaan veroja 14 100 € enemmän. Tilikauden verojen lisäksi yhtiömiehille tulee maksettavaksi jako-osuuden verot. Jako-osuus koostuu niistä varoista, jotka yhtiöllä on sen purkautumishetkellä. Kun yhtiö myy omaisuutensa ennen purkautumista, jako-osuus koostuu rahavaroista, jotka yhtiö saa myymistään omaisuuseristä. Taulukossa 11 on laskettu omaisuuden myynnistä saatavat rahat (129 000 €). Lisäksi jako-omaisuuteen kuuluu yhtiön taseessa jo olevat saamiset (19 000 €) sekä rahat ja pankkisaamiset (20 000 €). Yhteensä jako-osuuden arvo on siis 168 000 €. Jos yhtiö ei myy omaisuuttaan ennen purkautumista, jako-osuus koostuu yhtiön varoista eli mm. kiinteistöstä ja rakennuksista sekä koneista ja kalustosta. Tällöin jako-osuuden arvona pidetään omaisuuden käypää arvoa, joka on laskettu taulukossa 11. Jako-osuuden arvoksi muodostuu sama 168 000 € kuin edellisessä vaihtoehdossa. Seuraavassa taulukossa on laskettu jako-osuuden verotus.

Taulukko 15 Jako-osuuden verotus

Jako-osuuden arvo	168 000
-Yhtiön velat	-62 000
-Äänettömien yhtiömiesten panos	-17 000
-Äänettömien yhtiömiesten korko	-850
=Vastuunalaisen yhtiömiehen osuus	88 150
- Hankintameno	-37 000
Yksityistilin negatiivinen saldo	5 889
=Luovutusvoitto	57 039
Verot 32 %	18 252
Varainsiirtovero kiinteistöstä 4 %	2 000
Verot yhteensä	20 252

Jako-osuudesta maksetaan yhtiön velat, jonka jälkeen loppuosa jaetaan yhtiömiehille heidän panostensa suhteessa. Tämän jälkeen äänettömien yhtiömiesten panokset palautetaan heille, sillä äänettömillä yhtiömiehillä on etuoikeus vastuunalaisiin yhtiömiehiin nähden. Yhtiömiestä verotetaan jakoosuudesta yhtiöosuuden hankintamenon ylittävältä osalta. Hankintamenona käytetään joko todellista hankintamenoa tai hankintameno-olettamaa, riippuen siitä, kummalla saadaan aikaiseksi pienempi tulos. Tässä tapauksessa käytimme todellista hankintamenoa pienemmän tuloksen saavuttamiseksi. Luovutusvoittoon lisätään yksityistilin negatiivinen saldo, mikäli se johtuu ylisuurista yksityisotoista. Taulukossa 5 yksityistilin negatiiviseksi saldoksi on saatu 5 889 €. Tällöin jako-osuuden luovutusvoitoksi muodostuu 57 039 €. Tästä yhtiömies maksaa 32 % veroa eli 18 252 €. Mikäli yhtiö ei myy omaisuuttaan ennen purkautumista, jako-osuuteen sisältyy kiinteistö, josta on maksettava varainsiirtovero. Vero on 4 % kiinteistön käyvästä arvosta. Käypä arvo on 50 000 € ja varainsiirtoveroksi tulee 2 000 €. Tilikauden verorasitus on 25 700 € ja kun tähän lisätään jako-osuudesta tulevat verot, yhteisverorasitus henkilöyhtiön purkautumiselle on 45 952 €.

Yhtiömiesten on otettava huomioon myös mahdollinen arvonlisävero yksityiskäyttöön otossa. Mikäli yhtiö ei myy omaisuuttaan ennen purkautumista, yhtiömiesten saama jako-osuus sisältää omaisuutta, josta se on omaisuuden ostohetkellä tehnyt arvonlisäverovähennyksen. Tällaista omaisuutta ovat esimerkiksi koneet ja kalusto. Purkautumisen yhteydessä yhtiömiehet saavat tämän omaisuuden yksityiskäyttöön, joten heidän on tilitettävä siitä arvonlisävero AVL:n sääntöjen mukaisesti. Tämä lisää verorasitusta entisestään.

4.5 Vaihtoehtojen vertailua

Taulukossa 16 on vertailtu eri vaihtoehtoja liiketoiminnasta luopumiselle. Jokaisesta vaihtoehdosta on kerrottu tärkeimmät pääpiirteet verotuksen näkökulmasta. Verorasitus on laskettu niin, että tilikauden verot ja vaihtoehdosta seuranneet veroseuraamukset on laskettu erikseen. Myös yhteisverorasitus on laskettu.

Taulukko 16 Vaihtoehtojen vertailua

Yhtiöosuuksien myyminen	Ky:n muuttaminen Oy:ksi ja sen myyminen
- Verot myyntivoitosta yhtiömiehille	- Yhtiömuodonmuutoksesta ei veroseuraamuksia
- Kokonaan pääomatuloa	- Verot myyntivoitosta yhtiömiehille
- Luovutusvoittoon lisätään yksityistilin negatiivinen saldo	- Kokonaan pääomatuloa
- Tilikauden verot 11 380 €	- Varaukset tuloutuvat
- Luovutusvoittovero 18 524 €	- Tilikauden verot 14 155 €
- Verorasitus yhteensä 29 904 €	- Luovutusvoittovero 16 640 €
	- Verorasitus yhteensä 30 795 €
Liiketoiminnan myyminen	Purkautuminen
- Verot yhtiölle	- Varaukset tuloutuvat
→ jako yhtiömiehille pääoma- ja ansiotuloksi	- Käyttöomaisuuskiinteistön arvonnousut tuloutuvat
- Purkautumisen jako-osuuden verot yhtiömiehille	- Verot jako-osuudesta yhtiömiehille
- Varaukset tuloutuvat	- Mahdollinen varainsiirtovero
- Tilikauden verot 33 456 €	- Tilikauden verot 25 700 €
- Jako-osuuden verot 11 852 €	- Jako-osuuden verot 20 252 €
- Verorasitus yhteensä 45 308 €	- Verorasitus yhteensä 45 952 €

Kuten taulukosta 16 huomaa, eri vaihtoehtojen välillä on suuriakin eroja. Erot johtuvat lähinnä siitä, tapahtuuko verotus pääomatulona vai jaetaanko se pääoma- ja ansiotuloksi. Taulukon 16 perusteella verotuksellisesti edullisimmiksi vaihtoehtoiksi nousevat yhtiöosuuksien myyminen sekä kommandiittiyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi ja yhtiön myyminen osakeyhtiönä. Pieni ero kokonaisverorasituksessa näiden kahden vaihtoehdon välillä johtuu siitä, että yhtiöosuuksia myytäessä luovutusvoittoon on lisättävä yksityistilin negatiivinen saldo. Tätä ei lisätä osakeyhtiön osakkeita myytäessä. Tämä aiheuttaa suuremman luovutusvoittoveron yhtiöosuuksien myymisessä. Kommandiittiyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi puolestaan aiheuttaa varausten tuloutumisen henkilöyhtiön tuloksi. Tämän takia tilikauden verorasitus on suurempi kuin henkilöyhtiön yhtiöosuuksien myymisessä.

Liiketoiminnan myyminen ja henkilöyhtiön purkaminen ovat verotuksellisesti selvästi epäedullisempia kuin kaksi edellistä vaihtoehtoa. Liiketoiminnan myymisessä myyntivoitot tulevat yhtiölle tuloksi, joten verot jakautuvat yhtiömiehille pääoma- ja ansiotuloksi. Lisäksi varaukset tuloutuvat viimeisen tilikauden tuloksi. Jos yhtiö tämän jälkeen puretaan, yhtiömiehet maksavat lisäksi jako-osuudesta pääomatuloveroa. Henkilöyhtiötä purettaessa käyttö-

omaisuuskiinteistön arvonnousu sekä muun omaisuuden liian suurina tehdyt poistot tuloutuvat viimeisen tilikauden tuloksi. Lisäksi varaukset tuloutuvat. Viimeisen tilikauden tulos siis muodostuu kohtuullisen suureksi. Verot jakautuvat yhtiömiehille pääoma- ja ansiotuloksi. Tämän jälkeen yhtiömiehet saavat jako-osuutena yhtiön omaisuuden. Tästä he maksavat pääomatuloveroa. Jos jako-osuus sisältää kiinteistön, tästä joutuu maksamaan varainsiirtoveron. Kiinteistö kannattaa siis myydä ennen purkautumista. Yrittäjälle kannattavampaa on myydä omaisuus ennen purkautumista, sillä silloin jako-osuus koostuu lähinnä rahavaroista eikä kiinteästä omaisuudesta. Tällöin yrittäjän on mahdollista maksaa kyseisistä rahavaroista verot.

Yhtiölle on edullisempaa maksaa pääomatuloveroa, sillä se on tasavero. Ansiotuloverot taas verotetaan progressiivisen verokannan mukaan, joten suurista tuloista joutuu maksamaan enemmän veroa.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Case-yrityksen suunnitelmissa on muutaman vuoden sisällä mahdollisesti lopettaa yritystoiminta. Tavoitteenamme oli selvittää vaihtoehtoja yritystoiminnasta luopumiselle. Tähän työhön valitsimme vaihtoehtoiksi liiketoiminnan myymisen, kommandiittiyhtiön yhtiöosuuksien myymisen, kommandiittiyhtiön muuttamisen osakeyhtiöksi ja sen myymisen, sekä kommandiittiyhtiön purkautumisen. Työssämme keskityimme hankkimaan sellaista tietoa, joka hyödyttää eniten case-yritystä. Näin pystyimme rajaamaan työmme ulkopuolelle sellaiset vaihtoehdot, jotka eivät ole todennäköisiä case-yritykselle, esimerkiksi sukupolvenvaihdoksen ja lahjan. Näkökulmana yritystoiminnasta luopumiselle on verotus. Tutkimme valitsemistamme vaihtoehtoista veroseuraamukset case-yritykselle ja etsimme edullisimman vaihtoehdon.

Tulokset olivat mielenkiintoisia. Jokainen vaihtoehto oli verotuksellisesti hiukan erilainen ja tuloksissa saatiin esiin merkittäviäkin eroja. Verotuksellisesti edullisin vaihtoehto yrittäjälle tulosten mukaan olisi kommandiittiyhtiön yhtiöosuuksien myyminen. Kommandiittiyhtiön muuttaminen osakeyhtiöksi ja sen myyminen on myös hyvä vaihtoehto, eikä näiden kahden vaihtoehdon välillä ollutkaan verotuksellisesti suurta eroa. Todellisuudessa yrittäjän on kuitenkin otettava yritystoiminnasta luopumistilanteessa huomioon muutakin kuin veroseuraamukset. Pelkästään niiden perusteella päätöstä luopumisvaihtoehdosta ei voi tehdä, sillä ostajankin intressit on otettava huomioon. Vaihtoehto, mikä on myyjäyritykselle paras, ei välttämättä ole sitä ostajayritykselle.

Työmme tulokset on laskettu yrityksen kolmen edellisen vahvistetun tilinpäätöksen perusteella. Kun luopuminen todellisuudessa tapahtuu, yritys luultavasti tulee tekemään joitakin valmistelevia toimenpiteitä tilinpäätökseensä. Esimerkiksi toimintavarusta saatetaan pikku hiljaa purkaa, ettei se tuloudu enää luopumishetkellä. Tällöin laskemamme tulokset muuttuvat.

Mielestämme opinnäytetyömme onnistui kokonaisuudessaan hyvin. Aluksi oli hankaluuksia aiheen rajauksessa, ettei opinnäytetyöstämme tulisi liian laaja. Tutkimuksemme oli myös haastava, koska yrityksen verotuskäytännöt eivät olleet meille ennestään tuttuja. Tutkimus oli kaikin puolin mielenkiintoinen tehdä, ja ennen kaikkea käytännönläheinen. Työn käytännönläheisyys toi

mielestämme enemmän mielenkiitoa tutkimuksen tekoon ja suorittamiseen. Opinnäytetyömme aikataulut on mielestämme onnistunut. Aloitimme aineiston keräämisen ja työn tekemisen ajoissa, koska emme halunneet tehdä työtä kiireessä, jotta työn lopputulos ei olisi kärsinyt. Väljä aikataulut toi meille helpotusta myös uusien asioiden sisäistämiseen.

Tutkimuksen teoriaosio sisältää mielestämme luotettavaa ja ajankohtaista tietoa, koska valitut lähteet ovat luotettavilta asiantuntijoilta ja ne ovat julkaistu suurimmaksi osaksi 2000-luvulla, joten lähteet ovat uusia. Teoriaosiossa olemme pyrkineet käyttämään lähteitä monipuolisesti hyödyntäen monia eri tietolähteitä.

Parhaiten onnistunut osio työssämme on tutkimusosio, jossa mielestämme osasimme hyödyntää hyvin teoretietoa ja yhdistää tämän case-yrityksen konkreettisen tietoon hyödyntäen sen vahvistettuja tilinpäätöstietoja. Oli mielenkiintoista laskea case-yritykselle mahdollisia verorasituksia ja lopulta löytää edullisin vaihtoehto case-yritykselle. Kirjoituksessamme olemme pyrkineet siihen, että maallikkokin ymmärtäisi asiamme ytimen ja aukaisemaan lukijalle käyttämiemme käsitteiden tarkoituksen.

LÄHTEET

- AKL. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 29.4.1988/389. Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1988/19880389> . 15.8.2012.
- Engblom, A. – Holla, J. – Holmström, P. – Järvinen, J. – Kellas, S. – Lepistö, M. – Nuotio, V. P. – Paronen, V. – Sandelin, E. – Torkkel, T. – Tunturi, M. O. – Vuorilehto, E. 2010. Elinkeinoverotus 2010. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Grekin, S. 2010. Yrityskaupan verotus. Osoitteessa <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/omistajan-ja-sukupolvenvaihdos/verotus/yrityskaupan-verotus/>. 1.10.2012.
- Immonen, R. 2011. Yritysjärjestelyt. Helsinki: Talentum.
- Järvenoja, M. 2007. Yritysjärjestelyjen verotus. Juva: WSOY.
- Kotiranta, K. 2012. Yrityskaupan verotus. Osoitteessa <http://www.yrityskaupat.net/vinkit.php?sid=463>. 23.8.2012.
- Kukkonen, M. – Walden, R. 2009. Elinkeinoverolaki käytännössä. Juva: WSOY.
- Kukkonen, M. – Walden, R. 2010. Elinkeinoverolaki käytännössä. Helsinki: WSOY.
- Lakari, T. 2009. Yritystoiminnan lopettaminen ja sukupolvenvaihdos. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Lakari, T. 2012. Yritystoiminnan lopettaminen ja sukupolvenvaihdos. Helsinki: Verotieto Oy.
- Myrsky, M. – Linnakangas, E. 2010. Elinkeinotulon verotus. Helsinki: Talentum.
- OYL. Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624. Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>. 23.8.2012.
- Siikarla, P. J. 2003. Henkilöyhtiöt. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Suomen yrityskaupat 2012. Arvon määrittäminen. Osoitteessa <http://www.yrityskaupat.net/vinkit.php?sid=583>. 19.8.2012.
- Taloussanomat. Taloussanakirja: liikearvo. Osoitteessa <http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/termi/liikearvo/>. 8.10.2012.
- TVL. Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360. Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360>. 13.7.2012.
- Verohallinto 2009. Oman käytön ja alivastikkeellisten luovutusten arvonnäkökulma. Osoitteessa http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Myynnin_verollisuus_v

eron_peruste_oma_kaytto_vahennykset/Oman_kayton_ja_alivasti kkeellisten_luovu(9975). 14.11.2012.

- Verohallinto 2010a. Toiminnan lopettaminen – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö. Osoitteessa http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Avoin_yhtio_ja_kommandiittiyhtio/Toiminnan_lopettaminen. 15.7.2012.
- Verohallinto 2010b. Yhtiöosuuden luovutus tuloverotuksessa ja lahjaverotuksessa. Osoitteessa <http://www.vero.fi/download/noname/%7B4BD362FA-292B-4E56-9B6D-40A566540086%7D/4014>. 25.8.2012.
- Verohallinto 2010c. Yhtymän varat ja velat toiminnan lopettamisen yhteydessä. Osoitteessa [http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Avoin_yhtio_ja_kommandiittiyhtio/Toiminnan_lopettaminen/Yhtymän_varat_ja_velat_toiminnan_lopeta\(9880\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Avoin_yhtio_ja_kommandiittiyhtio/Toiminnan_lopettaminen/Yhtymän_varat_ja_velat_toiminnan_lopeta(9880)). 19.9.2012.
- Verohallinto 2010d. Varainsiirtoveron maksaminen. Osoitteessa [http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Verojen_maksaminen/Varainsiirtoveron_maksaminen\(9242\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Verojen_maksaminen/Varainsiirtoveron_maksaminen(9242)). 24.10.2012.
- Verohallinto 2011. Varojen arvostamista perintö- ja lahjaverotuksessa koskevan Verohallinnon ohjeen päivittäminen 22.11.2011. Osoitteessa <http://www.vero.fi/download/noname/%7B365BA781-B9EF-4AE2-8CD0-DCA8EFE80A4F%7D/6922>. 27.8.2012.
- Verohallinto 2012a. Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö. Osoitteessa http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Avoin_yhtio_ja_kommandiittiyhtio/Tuloverotus. 3.1.2012.
- Verohallinto 2012b. Tuloverotus - osakeyhtiö ja osuuskunta. Osoitteessa http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus. 15.8.2012.
- Veronmaksajain Keskusliitto ry. 2011. Myyntivoitto eli luovutusvoitto. Osoitteessa <http://www.veronmaksajat.fi/omatveroasiat/myyntivoitto/>. 23.8.12.
- Villa, S. 2006. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. Turku: Talentum Media Oy.
- Villa, S. – Ossa, J. – Saarnilehto, A. 2007. Yritysmuodot; toiminta, rahoitus ja verotus. Helsinki: WSOY.
- Yritys X Ky. Tilinpäätöstiedot 1.1.-31.12.2009 – 1.1.-31.12.2011.